

**VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ**  
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

**FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ  
ÚSTAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ**

**FACULTY OF INFORMATION TECHNOLOGY  
DEPARTMENT OF INFORMATION SYSTEMS**

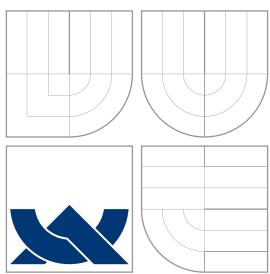
## **EVIDENCE GEOGRAFICKÝCH TRAS UŽIVATELE**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**  
BACHELOR'S THESIS

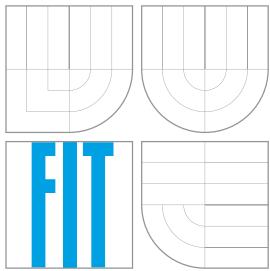
**AUTOR PRÁCE**  
AUTHOR

**JAN JAVOREK**

BRNO 2009



VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ  
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY



FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ  
ÚSTAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ  
FACULTY OF INFORMATION TECHNOLOGY  
DEPARTMENT OF INFORMATION SYSTEMS

# EVIDENCE GEOGRAFICKÝCH TRAS UŽIVATELE

RECORDS OF USER'S GEOGRAPHIC TRACES

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE  
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE  
AUTHOR

JAN JAVOREK

VEDOUCÍ PRÁCE  
SUPERVISOR

Prof. Ing. TOMÁŠ HRUŠKA, CSc.

BRNO 2009

## **Abstrakt**

Tato bakalářská práce se zabývá tvorbou webové služby, v níž si uživatel může do interaktivní mapy zaznamenat své trasy pro volnočasové aktivity (např. běh). Využita je architektura tzv. mashupu, kdy v sobě program spojuje mnohé externí služby a zdroje dat přístupné veřejně díky jejich aplikačnímu rozhraní. Práce se postupně zabývá analýzou všech služeb s API, návrhem vlastní webové služby a poté zmiňuje detailem implementace vybraných problémů.

## **Abstract**

This Bachelor thesis describes a problem of creating a web service, in which user can mark his or her own track of free-time activity (such as running) into an interactive map. Application is built up on so-called mashup, an architecture in which program represents a connection of many external services and resources of data. These are approachable thanks to their application interfaces. Thesis step by step deals with an analysis of all services with API and by a design of the web service. After all describes some details of solution and implementation of selected problems.

## **Klíčová slova**

mashup, mapy, trasy, API, web, PHP, MySQL, XML, JSON

## **Keywords**

mashup, maps, tracks, API, web, PHP, MySQL, XML, JSON

## **Citace**

Jan Javorek: Evidence geografických tras uživatele, bakalářská práce, Brno, FIT VUT v Brně, 2009

# Evidence geografických tras uživatele

## Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením pana Prof. Ing. Tomáše Hrušky CSc. Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, z nichž jsem čerpal.

.....  
Jan Javorek  
23. července 2009

## Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu Prof. Ing. Tomáši Hruškovi CSc. za vedení práce, rady, trpělivost a shovívavost a také svému bratu Ing. Martinu Javorkovi a příteli Bc. Martinu Jandovi za menší pomocné rady.

© Jan Javorek, 2009.

*Tato práce vznikla jako školní dílo na Vysokém učení technickém v Brně, Fakultě informačních technologií. Práce je chráněna autorským zákonem a její užití bez udělení oprávnění autorem je nezákonné, s výjimkou zákonem definovaných případů.*

# Obsah

<b>1 Pojmy Web 2.0 a mashup</b>	<b>4</b>
<b>2 Analýza dostupných veřejných aplikačních rozhraní</b>	<b>5</b>
2.1 Mapové podklady . . . . .	5
2.2 Výškový profil . . . . .	8
2.3 Geocoding . . . . .	9
2.4 Obraz z terénu . . . . .	9
2.5 Počasí . . . . .	10
2.6 Užitečná turistická data . . . . .	10
<b>3 Možnosti interoperability aplikace</b>	<b>12</b>
3.1 Autentizace uživatele . . . . .	12
3.2 Import a export dat . . . . .	14
3.3 Mikroformáty . . . . .	15
<b>4 Specifikace požadavků a rámcový návrh řešení</b>	<b>16</b>
4.1 Základní koncepce . . . . .	16
4.2 Cílení projektu . . . . .	16
4.3 Výběr mapového API . . . . .	17
4.4 Nástroje pro výškový profil . . . . .	17
4.5 Výběr ostatních služeb . . . . .	18
4.6 Výpočet statistik . . . . .	18
4.7 Export a import dat . . . . .	18
4.8 Způsob autentizace . . . . .	18
4.9 Využití mikrofotmátu . . . . .	19
<b>5 Použité technologie</b>	<b>20</b>
5.1 Uživatelské rozhraní webové stránky . . . . .	20
5.2 Serverová část . . . . .	25
5.3 Práce s API . . . . .	27
<b>6 Návrh systému</b>	<b>29</b>
6.1 Struktura webu . . . . .	29
6.2 Uživatelské rozhraní . . . . .	29
6.3 Specifika práce na základě API . . . . .	31
6.4 Databáze . . . . .	33

<b>7</b>	<b>Implementace</b>	<b>35</b>
7.1	Vrstvy aplikace . . . . .	35
7.2	Detailedy řešení vybraných problémů . . . . .	35
<b>8</b>	<b>Vývoj a testování</b>	<b>45</b>

# Úvod

Webové technologie procházejí velkými evolučními proměnami. Internet už není ono nové a neprobádané místo jako v 90. letech 20. století, ale naopak se stal běžnou a často i nepostradatelnou součástí života obyčejných lidí. Technologie se posunují vpřed jednotně na základě konsensu lídrů trhu, aplikace se přesouvají z operačního systému do prohlížeče a vyvíjí se pro ně uživatelská rozhraní s ohledem na běžné lidi. Ti se vlastně dostali do středu veškerého zájmu. Jestliže dříve byl internet místem spíše pro technicky založené, nyní se snaží oslovit širokou veřejnost.

Různé zajímavé služby otevřeně poskytují svá data a na těch se staví aplikace s dříve nepředstavitelnými komplexními funkcemi. Nejlépe to lze vidět asi na mapách, které prošly neskutečným vývojem a dnes díky nim (když zmíním jen zlomek jejich možností) například pohodlně naplánujete cestu autem, zjistíte počasí v dané lokalitě, vyhledáte nejbližší pekárnu, nebo si prohlédnete fotografie jiných lidí z míst, kam na léto plánujete dovolenou. Na základě takových online map vznikají mnohé specializované služby – z těch nejzajímavějších v českém prostředí bych zmínil například server bezrealitky.cz, jenž na mapových podkladech zobrazuje realitní objekty. Nechal jsem se inspirovat a na základě map jsem i já postavil systém, který využívá mnoha otevřeně nabízených služeb a integruje je do komplexní aplikace s užitkem pro běžného uživatele.

Evidencí geografických tras uživatele je tedy myšlena webová aplikace, jež umožňuje uživateli interaktivně naznačit do mapových podkladů trasu, kterou plánuje absolvovat či kterou již absolvoval například na kole, pěšky, na bruslích nebo během. Nic samozřejmě uživateli nebrání evidovat i jiné, delší trasy, systém by měl být však primárně určen pro výše naznačené lokální sportovní využití.

Bakalářská práce se postupně zabývá analýzou současného stavu možností využití nejrůznějších aplikačních rozhraní a analýzou možností interoperability programu s okolím. Na základě těchto poznatků se snaží ucelit na rozbor pohled, specifikovat zadání a nabídnout rámcový návrh řešení. Ten v dalších kapitolách zpracovává podrobněji a postupně přejde do obeznamování čtenáře s detaily implementace projektu. V poslední krátké kapitole popisuje podmínky, v nichž byl program vyvíjen a testován. Závěr práce pojednává o jejích přínosech a zmiňuje vizi, jak implementovanou aplikaci rozvíjet do budoucna.

Celkově chce práce uvést čtenáře do problematiky stavby webové aplikace na základě různých API, osvětlit mu pojmy související s problematikou a navést či pomoci při řešení některých tradičních problémů, pokud by měl zájem podobnou aplikaci vyvíjet.

# Kapitola 1

## Pojmy Web 2.0 a mashup

Dvacáté století nám připravilo univerzální platformu s obrovským potenciálem. Lidé spojili inovativní myšlenky z mnoha směrů informatiky, vybudovali fungující síť, úspěšně ji rozšířili po celé planetě a dokázali z ní vytvořit každodenního pomocníka, bez kterého si život už příliš představit nedokázeme. Kolem roku 2000 bylo na světě kolem 250 000 uživatelů internetu a toto číslo dále stoupalo exponenciálně <sup>1</sup>.

Do nového století jsme však stále vstupovali spíše s pocitem, že internet je něco nového a že tušíme minimum o tom, jaké jsou jeho možnosti. Webové technologie byly celkem nesmělé, statické a pasivní. Trh s prohlížeči, hlavními katalyzátory vývoje, byl nestabilizovaný. Namísto toho, aby velcí hráči internetového trhu spolupracovali a v navrhovaných novinkách se pokoušeli o konsensus, byly technologie proprietárně uzamykány.

Až dnes se postupně dostáváme do doby, kdy můžeme pracovat s relativně jednotně podporovanými technologiemi, kdy se prosazují spíše otevřená řešení a kdy začínají internetové subjekty spolupracovat mezi sebou a více využívat možností propojení pomocí internetu. Evoluce přinesla novou éru webu, brzy pojmenovanou jako *Web 2.0* [1]. Začaly se objevovat složité interaktivní aplikace přímo ve webovém prohlížeči, stránky přestaly být izolovanými ostrůvky statických informací, ale naopak mezi sebou začaly kooperovat, poskytovat si navzájem data a funkcionality. Masivní rozšíření internetu mezi běžné uživatele podnitovalo vznik tzv. *sociálních služeb*, kde mohou lidé sdílet informace mezi sebou a snadno komunikovat, a také přineslo požadavek na propracovanější a příjemnější uživatelské rozhraní webových aplikací.

Velmi mnoho nových Web 2.0 služeb dnes nabízí své aplikační rozhraní (API, *Application Programming Interface*) k volnému využití. Kombinací těchto API vznikají velmi silné aplikace, postavené pomocí minima programování a maximálního využití hotové funkčnosti. Taková architektura se dnes označuje běžně jako *mashup* (míchanice).

Do kontextu tohoto nového proudu jsem se rozhodl zasadit svou práci a vytvořit právě výše zmíněný *mashup*. Má aplikace využívá mnoha služeb a datových zdrojů poskytovaných otevřeně a online, spojuje je dohromady a staví na nich novou službu pro běžného netechnického uživatele. Navíc nabízí dle trendů interaktivní uživatelské rozhraní a snaží se uživateli poskytnout prostor pro sdílení svých dat s ostatními.

Zajímavě problematiku *mashup* zpracoval ve svém článku [41] český internetový novinář a podnikatel Patrick Zandl. Na téma API se v seriálu [25] rozepsal Martin Malý.

---

<sup>1</sup>Viz <http://www.internetworldstats.com/>.

## Kapitola 2

# Analýza dostupných veřejných aplikáčních rozhraní

Evidence geografických tras uživatele je aplikací postavenou na architektuře mashup (viz 1), a proto je výběr API již z principu zcela zásadní. S ohledem na tuto skutečnost problematice věnuji velký následující úsek práce.

### 2.1 Mapové podklady

V oblasti mapových technologií na internetu proběhl v posledních letech opravdový zlom. Vše začalo 8. 2. 2005 [38], kdy Google spustil své revolučně zpracované, interaktivní Google Maps. V řetězové reakci si postupně i další provozovatelé online map začali uvědomovat skrytý potenciál této služby (prodej regionální reklamy, cílená reklama, partnerství s jízdními řády apod.) a začali také investovat velké částky do její modernizace. Na českém internetu navíc vznikly časem tři velké a velmi kvalitní mapové servery, což je ve světě celkem jedinečný úkaz a působí ještě unikátněji, příhlédneme-li k velikosti a významu naší země.

Ještě v roce jejich vydání představil Google jako první u svých map aplikáční rozhraní pro použití mapových podkladů i na jiných webech. Vydání API se setkalo s obrovským ohlasem [11] a nadobro změnilo web, jak jsme ho znali. Po celém internetu se začaly objevovat interaktivní mapy – od jednoduchých orientačních výřezů po aplikace na mapách kompletně založené. Konkurence ani nyní nespala a odpověděla svými vlastními API.

V následujících odstavcích se pokusím popsat specifika, výhody a nevýhody jednotlivých mapových podkladů, jež jsem bral pro svou práci v úvahu. Je nutné podotknout, že samotných mapových serverů je mnohem více (např. Mapy iDNES.cz, Yahoo! Maps, Ask.com Maps & Directions, Multimap, NAVTEQ Map24, Bing Maps, aj.), ale nelze jejich služeb využít, protože poskytované datové podklady nejsou dostatečné pro Českou republiku, API vůbec nenabízejí, nebo má velmi omezené možnosti. Také jsem vynechal možnost získat geografická data jejich zakoupením přímo od dodavatelů.

#### 2.1.1 Google Maps společnosti Google

Průkopník v oblasti online map, Google, nabízí samozřejmě mapový server i API již hodně dloouho, takže jeho služby jsou v mnoha směrech nejvyzrálejší. API je pod neustálým vývo-

jem a v době psaní práce Google pracuje na jeho třetí verzi<sup>1</sup>.

Nelze se však nechat unést jeho možnostmi a je nutné zaměřit se i na jiné rysy, důležité pro tuto práci. Mezi takové patří například skutečnost, že do češtiny začala být služba lokalizována až nedávno [40]. Dnes je již sice míra integrace map do českého prostředí na velmi dobré úrovni, ale z hlediska mapových podkladů má jednu velkou mezeru – turistická data. Google poskytuje mapy globálně a proto se mu v nich velmi špatně odráží specifika jednotlivých zemí. K dispozici jsou sice terénní mapy s vrstevnicemi, ale neexistuje možnost zobrazit na nich české turistické trasy a cyklostezky.



Obrázek 2.1: Náhled na turistickou mapu Google Maps.

Jinak jsou podklady kvalitní, i když někdy méně přesné, než u lokálních mapových služeb. Google používá kombinaci několika zdrojů geografických map, přičemž většinu českých podkladů získává od dodavatele GEODIS Brno. Předností map je samozřejmě dostupnost podkladů pro celý svět a lákavá je rovněž představa možného budoucího napojení aplikace např. v podobě vrstvy na program Google Earth<sup>2</sup>.

### 2.1.2 Mapy.cz společnosti Seznam.cz

Mapy.cz byly prvním ryze českým projektem v oblasti nových online map a dodnes jsou lídrem lokálního trhu. Stejně jako za Google Maps stojí i za těmito mapami silná společnost. Budoucnost serveru a případný další vývoj API je celkem jistý. Seznam.cz se na rozdíl od všech ostatních českých portálů profiloval po vzoru Google spíše do společnosti, jež svou budoucnost spojuje s technologickým pokrokem, než do mediálního vydavatelství jako například Centrum Holdings. Odhadnutelné záměry potvrdili uveřejněním zprávy o vývoji nového API [31] v době tvorby této práce.

Současný stav API je ale celkem nešťastný. Aplikační rozhraní nabízí jen omezenou škálu funkcí, omezené mapové podklady oproti službě Mapy.cz a samotná práce s funkcemi API působí na vývojáře poněkud těžkopádně. Jeho licenční podmínky navíc nejsou tak volné jako u ostatních API a požadují registraci klíče nikoliv na doménu, ale přímo na unikátní

<sup>1</sup>V době psaní práce dostupné na <http://code.google.com/intl/cs/apis/maps/documentation/v3/>.

<sup>2</sup>Google Earth je multiplatformní program společnosti Google představující virtuální online glóbus. Nabízí pohled na zemi jako z družice, virtuální 3D modely některých měst, detailní snímky zajímavých míst po celém světě a umožňuje překryv mapových podkladů tzv. vrstvami poskytujícími další informace. Google jej nabízí v několika variantách, z nichž základní je zdarma.

URI, kde se má mapa nacházet. To jej pro tvorbu složitější aplikace prakticky vyřazuje ze hry. V podmírkách je také omezení na 1000 zobrazení denně a zákaz provozu map pro komerční užití, což v ranné fázi projektu není velkou překážkou, ale pro budoucí rozvoj projektu ano.

Nové API čtvrté verze vyvíjí v Seznam.cz Ondřej Žára, autor známého nástroje pro tvorbu databázových schémat, *WWW SQL Designer*<sup>3</sup>, což je určitou zárukou kvality. Bohužel rozhraní je zatím stále dost nestabilní a podle jeho slov na diskusi k projektu ani jemu stále ještě nejsou známy nové licenční podmínky.



Obrázek 2.2: Náhled na turistickou mapu Mapy.cz.

Mapy.cz jsou připraveny kombinací geografických dat od PLANstudio a GEODIS Brno. Turistická mapa je nejkvalitnější podobnou mapou na českém internetu<sup>4</sup>. Seznam.cz ji poskytuje na základě dat společnosti SHOCart, známou svými papírovými turistickými a cyklistickými publikacemi. Je škoda, že nepoužitelné API v tomto případě brání využít tak kvalitní podklady.

### 2.1.3 Amapy.cz společnosti Centrum Holdings

Amapy.cz se na svět dostaly v roce 2006 pod hlavičkou portálu Atlas.cz. Ihned od představení (viz [29]) bylo jasné, že se s nimi musí na českém trhu počítat – zpracování bylo profesionální a spolu s mapami přišlo i první, na funkce bohaté, dobře dokumentované české mapové API. Vývoj však postupně ustával a po tom, co byl Atlas.cz sjednocen s Centrum.cz pod hlavičku Centrum Holdings, nelze již kolem API pozorovat vůbec žádnou činnost ze strany provozovatele. Celou službu původně zpracoval Daniel Steigerwald, který tyto informace pro mou práci potvrdil<sup>5</sup>.

API je však opravdu velmi dobře použitelné a mapové podklady kvalitní, připravené ve spolupráci s firmou DPA. I přes API lze dokonce zobrazovat vrstvy s turistickými a cyklistickými značkami a už i zcela základní mapa disponuje vrstevnicemi. Aplikační rozhraní

<sup>3</sup>Dostupné na <http://code.google.com/p/wwwsqldesigner/>.

<sup>4</sup>Za její asi nejpodstatnější nevýhodu by se dala chápát absence velkého měřítka. Turistickou mapu lze na rozdíl od té na Amapy.cz přiblížit jen do poměrně omezené podrobnosti.

<sup>5</sup>Viz <http://twitter.com/steida/statuses/2211073537>.



Obrázek 2.3: Náhled na turistickou mapu Amapy.cz.

nabízí funkce, jež nelze najít ani u Google Maps API a podporuje několik souřadnicových systémů naráz, což je výhodné při spolupráci s jinými službami (každá požaduje body v jiném formátu).

Specifikem API je integrovaný JavaScriptový framework MooTools 1.11. Výhodou je, že po vložení API do stránky lze přímo využít všech výhod frameworku a není nutné nějaký připojovat dodatečně. Nevýhodou je nemožnost vlastního výběru frameworku a také ustrnutí vývoje API, protože v důsledku toho nebyl průběžně framework obnovován a zůstal v API ve verzi 1.11, ačkoliv během psaní práce byl vydán již ve velmi odlišné verzi 1.2.3.

#### 2.1.4 Otevřený projekt OpenStreetMap

OpenStreetMap je otevřený projekt, který se snaží vytvořit volně dostupná geografická data. Získává je integrací dat z různých zdrojů a především individuálním sběrem dat pomocí GPS zařízení. Mnoho institucí, organizací a dokonce i firem uvolnilo svá data pod licencí kompatibilní s OpenStreetMap, aby tomuto projektu pomohli.

Kvalita mapových podkladů pro ČR však není zrovna nejlepší a pro účely aplikace se nehodí ani forma jejich zobrazení. Mapy sice obsahují například polohu sloupů elektrického vedení nebo přesné hranice lesů, vrstevnice nebo turistické značky a cyklostezky však nepodporují.

OpenStreetMap je zajímavý počin a do budoucna možná perspektivní, ale o jeho použití ve své práci jsem příliš neuvažoval. Uvedl jsem jej pro úplnost jako alternativní a otevřený zdroj geografických dat, jenž by v budoucnosti mohl nabýt na relevanci.

## 2.2 Výškový profil

### 2.2.1 Nadmořská výška

Existují de facto dva hlavní zdroje dat o nadmořské výšce. Český Výškopis.cz (celosvětově pod názvem Topocoding.com) a potom jeden ze škály zdrojů dostupných na GeoNames.org.

Výškopis.cz na svých stránkách představuje ukázky JavaScriptového API přímo na všech třech českých mapových systémech a má dokonce přímou funkci pro vygenerování výškového

profilu Na druhou stranu má však mírně omezující podmínky (počet požadavků za 24 hodin může být limitován na 10000) a hlavně nejsou nikde k dispozici nejen kontaktní údaje, ale ani název provozovatele. Nicméně služba funguje a její topografická data jsou kvalitní kombinací SRTM3 a GTOPO30 – pro většinu území mají horizontální rozlišení kolem 90 metrů<sup>6</sup>.

GeoNames.org poskytuje pouze data z GTOPO30, takže dosahují rozlišení asi jednoho kilometru<sup>7</sup>. GeoNames.org jsou široce využívaným a známým<sup>8</sup> poskytovatelem nejrůznějších dat, takže jej zřejmě lze považovat za spolehlivý.

### 2.2.2 Grafy

Pro zobrazení výškového profilu uživateli je potřeba mít možnost dynamicky vygenerovat spojnicový graf. Dalo by se použít přímé funkce aplikáčního rozhraní služby Výškopis.cz (viz 2.2.1), ale výsledná podoba jejich grafu není příliš parametrisovatelná a navíc by jeho implementace vázala důležitou část aplikace na jedno konkrétní API.

Profil se dá pomocí výškopisních dat generovat jednoduše i s vlastními nástroji, pokud má aplikace k dispozici potřebná data na trase. Vybíral jsem mezi povedenou PHP knihovnou pro generování grafů *pChart*, interaktivní Flash knihovnou *Open Flash Chart 2* a vzdáleným REST rozhraním *Google Chart API* (viz 5.3.2).

## 2.3 Geocoding

Výrazem *geocoding* se rozumí proces vyhledání zeměpisných souřadnic na základě jiných geografických dat jako například adresy nebo PSČ.

Veřejně tuto službu nabízí v požadované kvalitě dva subjekty – Google v rámci svého Google Maps API a Yahoo. První zmínované má velmi dobrou síť údajů pro Českou republiku, druhé naopak spíše omezenou.

## 2.4 Obraz z terénu

### 2.4.1 Fotografie

V oblasti API k fotografiím, u nichž lze vyčíst data o poloze místa jejich vzniku, existuje snad pouze jediný zdroj, Panoramio. To je služba, kam se mohou uživatelé zaregistrovat, nahrávat své fotografie a následně jim přiřazovat polohu na mapě. Stala se po svém vzniku rychle velmi populární [27] a se svým API je zřejmě bezkonkurenční, jelikož jsem na žádnoujinou alternativu nenarazil. Panoramio bylo v roce 2008 kupeno společností Google.

### 2.4.2 Webkamery

Existují mnohé služby zabývající se zobrazováním veřejných webkamer jak u nás, tak i ve světě. Bohužel velmi málo z nich nabízí přímé API. Nejblíže k tomu z českých je Webcams.cz, které nabízí export dat na základě domluvy. Velmi dobrou síť kamer pro ČR a navíc výborné

<sup>6</sup>Viz popis služby dostupný na [http://www.vyskopis.cz/index.php?option=com\\_content&task=view&id=1&Itemid=9](http://www.vyskopis.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=9).

<sup>7</sup>Viz dokumentace k API dostupná na <http://www.geonames.org/export/web-services.html#gtopo30>.

<sup>8</sup>Seznam uživatelů obsahuje společnosti jako BBC, Adidas nebo Nike – viz <http://www.geonames.org/users.html>.

API jsem však našel u Webcams.travel, globální služby využívané například i na Google Maps.

## 2.5 Počasí

Při hledání API k informacím o počasí lze narazit na mnohá výborná rozhraní i data, avšak většinou pouze pro USA. Z celosvětových služeb lze jmenovat především Weather.com s přístupem pro vývojáře. Pracuje však na základě svých jednoznačných identifikátorů k meteostanicím a ty není příliš dobře možné programově získat ze zeměpisných souřadnic. Yahoo Weather poskytuje jednoduché API, ale data má z Weather.com, takže počasí vraci oproti těm samým problémovým kódům.

Světové zdroje nebývají zdaleka tak přesné v datech jako české. Z našich poskytovatelů lze najít dva hlavní zdroje dat o počasí, Meteopress a ČHMÚ<sup>9</sup>. Oba však svá data nikde nenabízejí v podobě API a pokud ano, jedná se spíše o placenou službu. Jediný server s aplikačním rozhraním je In-počasí.eu s daty od ČHMÚ. Na požádání odhalí adresy XML souboru, jenž v něm se nachází pouze jednoduchá globální předpověď pro ČR bez místního rozdělení.

Marné hledání jsem skončil u dvou dalších poskytovatelů dat o počasí – Google a GeoNames.org. Na webu lze dohledat zmínky o Google Weather API, ale bližší přezkoumání nás přivádí ke skutečnosti, že je to pouze neoficiální kanál bez podpory a dokumentace. Několik lidí si všimlo, že Google aplikace se svými programovými dotazy na počasí míří na jednu určitou adresu a že ji lze využít i veřejně, ale ze strany společnosti neexistuje žádné vyjádření. Poslední šancí tedy byly GeoNames.org (viz 2.2.1), které mají dokonce rozhraní se vstupem v podobě zeměpisných souřadnic, nicméně ani ty nelze použít, jelikož mají data pouze z větších letišť v ČR a těch je tak málo, že by vrstva s těmito údaji v mé aplikaci neměla příliš velký smysl.

## 2.6 Užitečná turistická data

Na mapě lze zobrazovat vrstvy s tzv. body zájmu, označovanými často zkratkou POI z anglického *point of interest*.

### 2.6.1 Wikipedia

Zajímavým zdrojem POI je otevřená encyklopédie Wikipedia, v níž je mnoho článků označených zeměpisnými souřadnicemi. Lze tak například na mapě Jižní Moravy zobrazit k poloze zámku Lednice detaily z článku o tomto zámku na české (ale i jiné) Wikipedii. Encyklopédie samotná sice takovou službu přímo nenabízí, ale lze ji najít u GeoNames.org jako zcela standardní API.

### 2.6.2 Jiné zdroje POI

GeoNames.org (viz 2.2.1) také nabízí API<sup>10</sup> ke zřejmě nejúcenější veřejné databázi osatních topografických dat. Je to celosvětová a i pro ČR velmi hustá síť názvů a dalších

---

<sup>9</sup>Český hydrometeorologický ústav.

<sup>10</sup>Nejen API, protože všechna data poskytovaná na GeoNames.org si lze dokonce legálně stáhnout a použít jako vlastní databázi.

informací o významných místech s geografickými souřadnicemi a kategorizací podle typu obsahu.

Jediné další API, které mne v tomto směru zaujalo, bylo to u služby Tixik.com, mezinárodního turistického průvodce. Rozhraní vypadá velmi dobře, ale data jím dodávaná jsou bohužel prakticky nepoužitelná. Na dotaz se souřadnicemi server neodpoví informacemi či fotografiemi o nejzajímavějších místech jak prezentuje, ale řadou příspěvků z jeho fóra týkajících se okolí v blízkosti bodu.

## Kapitola 3

# Možnosti interoperability aplikace

Pojem interoperabilita lze vysvětlit jako schopnost vzájemně si rozumět, vzájemně spolupracovat, dosáhnout vzájemné součinnosti. V kontextu této práce jsem pojem převedl především na součinnost s okolím. V rámci webu jde například o autentizaci, mikroformáty nebo spolupráci s geografickými nástroji od společnosti Google, významná je však také interoperabilita mimo internet – s přenosnými GPS systémy, jež se stávají stále populárnější mezi běžnými lidmi.

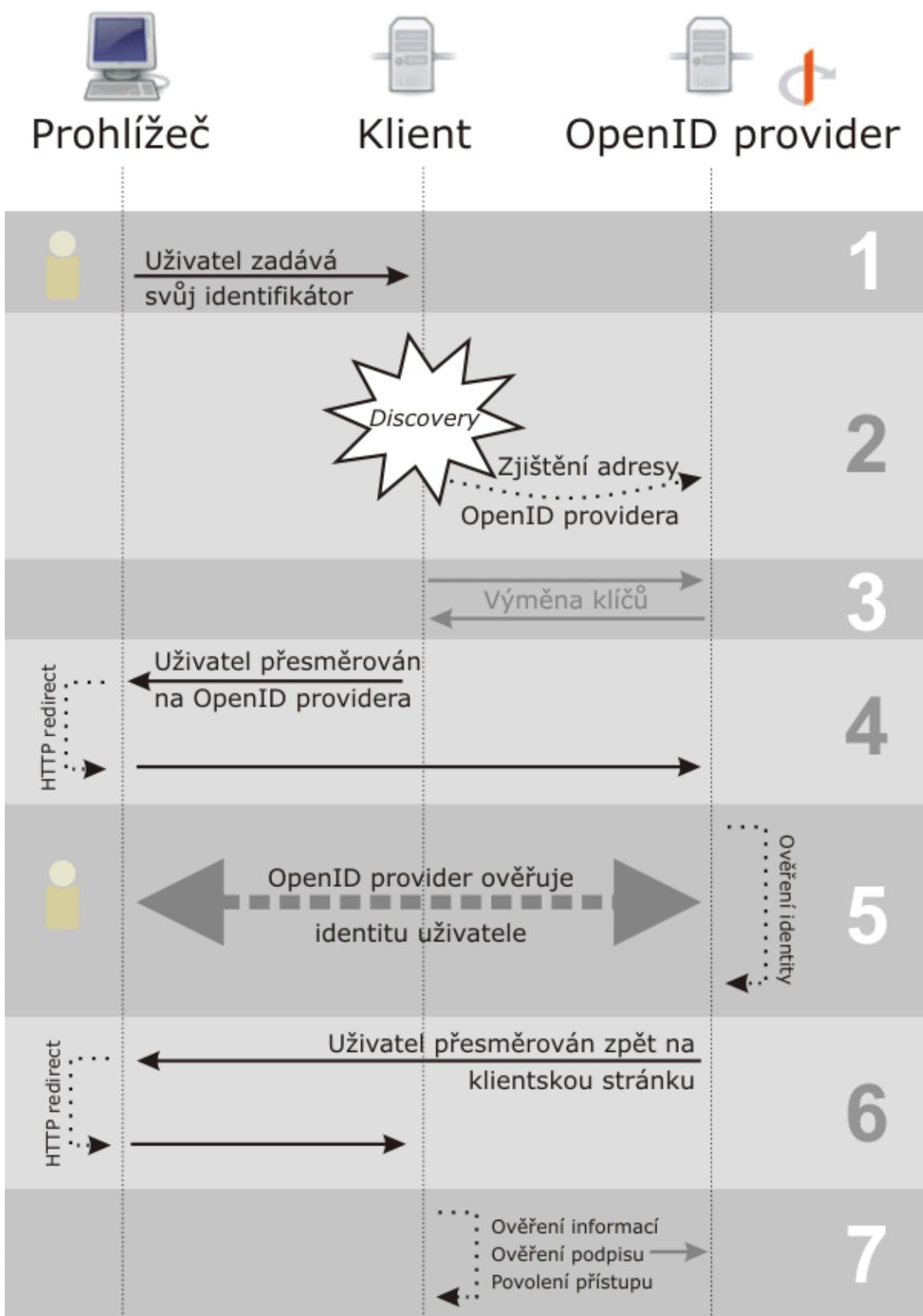
Jelikož je kooperace webových služeb a vzájemná kompatibilita dnes jednou z nejvíce progresivních myšlenek, dotkl jsem se v této části práce nejvíce technologií a standardů, jež bychom mohli označit za moderní a nově vznikající.

### 3.1 Autentizace uživatele

Na internetu se začíná prosazovat nový trend v podobě sjednocování způsobu přihlašování do webových aplikací. Aby uživatel nemusel na každé službě provádět opakováně registraci, vymýšlet nová přihlašovací jména, hesla a udržovat desítky různých účtů, vznikl v posledních letech standard s názvem *OpenID*. Jedná se o otevřenou a decentralizovanou metodu pro ověřování uživatelů, pro niž deklarovaly nebo dokonce už i zrealizovaly svou podporu společnosti jako Google, IBM, Microsoft, Yahoo!, BBC, Yandex, SourceForge, MySpace nebo Seznam.cz [4]. Popis přesného fungování technologie OpenID přesahuje rámec této práce a díky oficiální knihovně pro PHP se ani při stavbě projektu nebylo zapotřebí obecnámovat s detaily implementace. Proto uvedu myšlenku OpenID jen ve zkratce.

Identita OpenID není spravována jednou centrální autoritou. Uživatel si může sám vybrat registrátora OpenID, kterému důvěruje a jemuž poskytne svá osobní data. Identifikátor má tvar běžné adresy webové stránky, kterou má namísto tradiční dvojice *jméno & heslo*. Systém funguje tak, že uživatel zadá v klientské aplikaci svůj identifikátor (např. `uzivatel.myopenid.com`) a ta zašle požadavek na registrátora (v tomto případě `myOpenID.com`). Registrátor si s aplikací vymění klíče a ta uživatele přes HTTP přesměruje na přihlašovací stránku OpenID providera. Zde uživatel zadá své heslo, jediné, které si musí zapamatovat, společné pro všechny služby podporující OpenID. Proběhne ověření identity a přesměrování zpět na klientskou stránku, opět pomocí HTTP. Aplikace nakonec ověří klíče a některá metadata a proces zakončí přihlášením uživatele. Další podrobnosti a způsoby vlastní implementace jsou dobře popsány v osvětovém seriálu Martina Malého [26].

Díky tomu, že si aplikace může po registrátorovi vyžádat některá základní data o uživateli, lze na jednoduchých službách zcela vypustit registraci (neboli provozovat tzv. *tichou*



Obrázek 3.1: Přehled kroků probíhajících při autentizaci pomocí OpenID. Schéma se svolením přejato z [26].

registraci při prvním přihlášní uživatele), což je pro návštěvníky nadmíru pohodlné. Přesně této skutečnosti jsem využil i na popisovaném projektu. Minimum nejdůležitějších informací aplikace získá z OpenID identity a doplňkové údaje si potom uživatel může sám vyplnit dodatečně v nastavení svého účtu.

## 3.2 Import a export dat

Jak bylo zmíněno v úvodu kapitoly, přenosné GPS systémy se stávají mezi běžnými lidmi stále populárnější. Jejich příznivější ceny způsobují, že je v dnešní době vlastní již nejeden běžec či cyklista. Možnost importu a exportu zaznamenané trasy by tedy měla být spíše jednou z hlavních než doplňkových funkcí výsledné aplikace. Při jejich implementaci jsme navíc už jen krok od interoperability s geografickými aplikacemi jako Google Earth nebo Google Maps. Ty podporují buď přímo formát přenosných GPS zařízení, nebo vyžadují svůj, který je ale rovněž založen na XML (viz 5.3.3).

### 3.2.1 GPS eXchange Format

GPS navigace většinou operují v rámci svých vlastních, uzavřených formátů. Naštěstí se v oblasti těch ručně přenosných vytvořil de facto standard v podobě GPX, formátu velmi rozšířeného výrobce GPS navigací, společnosti Garmin. GPX je aplikací univerzálního jazyka XML a jeho schémata jsou veřejně dostupná<sup>1</sup>.

Na formátu lze poznat zaměření pro navigace. Podporuje například zaznamenaní trasy i přes výpadky v signálu apod.

### 3.2.2 Keyhole Markup Language

Společnost Keyhole, která vytvořila formát KML, již dnes přežívá právě jen v jeho názvu. Tvůrce programu, jenž dnes známe pod jménem Google Earth, pohltil vyhledávací gigant již v roce 2004<sup>2</sup>, tři roky od jeho založení.

KML je stejně jako GPX aplikací jazyka XML a stalo se vedle něj druhým používaným a uznávaným standardem pro záznam geografických dat. Existuje i jeho komprimovaná verze pod názvem KMZ. Trasu exportovanou do KML lze zobrazit nejen v programu Google Earth, ale také online na Google Maps, což je funkčnost poněkud revoluční. Pokud totiž na Google Maps takovýmto způsobem napojíme online generovaná KML, lze vytvářet dynamicky aktualizované uživatelské mapy<sup>3</sup>. Přitom ke spojení stačí zadat adresu KML či KMZ souboru do vyhledávacího pole online map.

Generovat KML opět není nijak obtížné. Formát je otevřený a nabízí na webu ucelenou dokumentaci<sup>4</sup>.

Formát KML je velmi ovlivněn tím, že vychází z aplikace Google Earth a obsahuje velké množství elementů i jen pro definici zobrazení geografických dat v aplikaci (např. zda má být nabídka v menu rozvinutá či svinutá). Tyto elementy však není nevyhnutelně nutné používat.

<sup>1</sup>Viz <http://www.topografix.com/gpx/1/1/>.

<sup>2</sup>Podrobnosti dostupné na <http://www.google.com/press/pressrel/keyhole.html>.

<sup>3</sup>Malá ukázka je k dispozici např. ve formě zobrazení tras Tour de France 2005 – <http://maps.google.com/maps?q=http://kml.lover.googlepages.com/leTourDeFrance2005.kmz&t=k>.

<sup>4</sup>Viz <http://code.google.com/intl/cs/apis/kml/>.

### 3.3 Mikroformáty

Mikroformáty jsou způsob, jak do webových stránek vkládat strojově čitelnou informaci a přitom zůstat v rámci syntaxe na možnostech existujících HTML značek a atributů. Dají se tedy pochopit také jako cesta, jak vytvořit aplikační rozhraní přímo v HTML kódu bez speciálních exportů do jiných formátů jako JSON nebo XML (viz 5.3). Automatické nástroje (ať už klientského či robotického charakteru) totiž potom mohou podle určitých pravidel přes DOM (viz 5.1.4) přistoupit k hodnotám jednotlivých položek mikroformátu a pracovat s nimi.

Mikroformáty se postupně rozšiřují a získávají si oblibu i přesto, že zatím neexistuje příliš klientských nástrojů ani mashupů s jejich podporou. S přibývajícím výskytem sémanticky vyznačeného kódu u poskytovatelů dat lze však očekávat, že se brzy objeví. Ukázku mikroformátů v akci lze koneckonců spatřit i na webu fakulty, např. u stránky s profilem vedoucího této práce <http://www.fit.vutbr.cz/~hruska/>.

Velmi aktivně se o technologie mikroformátů v České republice zajímá Martin Hassman [16]. Komplexní seriál o problematice vyšel na serveru Zdroják.cz Janu Sládkovi [34].

## Kapitola 4

# Specifikace požadavků a rámcový návrh řešení

Jak jsem již pro osvětlení zmínil v úvodu práce, evidencí geografických tras uživatele se rozumí webová aplikace, umožňující člověku pohodlně a interaktivně zaznačit do mapových podkladů trasu, kterou plánuje absolvovat či kterou již absolvoval například na kole, pěšky, na bruslích nebo během. Nic samozřejmě uživateli nebrání evidovat i jiné, delší trasy, systém by měl být však primárně určen pro výše naznačené lokální sportovní využití.

### 4.1 Základní koncepce

Aplikaci jsem koncipoval jako službu, kam se uživatel zaregistrouje a potom, přihlášen na svůj účet, může zakládat trasy svých výletů. Ty má možnost ukládat a zpětně prohlížet. Trasy jako takové neposkytují jen interaktivní záznam cesty na mapovém podkladu, ale také statistiky a běžné informace o trase. Zde je prostor pro kombinaci s dalšími podklady — například s informacemi o nadmořské výšce terénu lze uživateli poskytnout navíc výškový profil jeho trasy. Uživatel má možnost trasy i plánovat. V tomto režimu aplikace vykazuje statistiky trasy a může využít zase jiných datových zdrojů, aby poskytla lepší obraz o tom, co může například bězce na trase potkat (to může být opět výškový profil, ale také např. předpověď počasí pro místo trasy nebo vrstva s fotografiemi místních zajímavostí či panoramat).

### 4.2 Cílení projektu

Cílovou skupinou projektu jsou bězci, pěší turisté, cyklisté, běžkaři, bruslaři, jezdci na koních a třeba i vodáci. Je tedy důležité si uvědomit, že projekt pracuje s uživatelem, jenž nemusí být nijak technicky vzdělán, takže by mu měl nabídnout srozumitelné a příjemné uživatelské prostředí. Během výběru mapových podkladů (viz 2.1) však také vyvstává otázka, zda projekt cílit pouze na Českou republiku, nebo počítat s uživatelskou základnou z celého světa.

Cílit mapový projekt celosvětově totiž neznamená jen lokalizovat systém přinejmenším i do angličtiny, ale také mít k dispozici dobré globální mapové podklady a s nimi samozřejmě také všechna použitá API. Území Česka a Slovenska má jednu z nejdokonalejších a nejhustších sítí turistického značení pro pěší turistiku [20]. Podobné značení má také Polsko, ale jinak je takováto síť prakticky světově unikátní. To znamená pro mou aplikaci především

skutečnost, že pokud chce poskytovat možnost zobrazení těchto tras, musí využít lokálního poskytovatele mapových podkladů. Na druhou stranu bude potom funkčnost systému omezena prakticky na jeden stát, protože kvalitní a podrobné mapové podklady místních poskytovatelů nejsou v zásadě celosvětové.

Nabízí se dvě možnosti – zda se vydat cestou horších podkladů, ale oslovením větší uživatelské základny, nebo zkoušet oslovit maximum uživatelů na domácím trhu a moci odrážet jeho lokální specifika. Dá se říci, že Češi jsou pro výše zmíněnou turistickou činnost dosti zapálení [28] a proto lze očekávat, že hustota potencionálních uživatelů systému by zde byla mnohem vyšší než v jiných zemích, i přes zdánlivě malý, desetimilionový trh.

Specifika českého turismu, existence celosvětově operujících konkurenčních projektů jako např. MapMyRun.com a absence vážné konkurence na domácím trhu mě přivedla k rozhodnutí cílit aplikaci pouze na Českou republiku. Jak se lze dočít v 4.3, využívám tedy nakonec podkladů lokálního poskytovatele. Navíc jsou často na ČR omezeny i jiné zdroje dat a celý systém je pouze v češtině.

### 4.3 Výběr mapového API

Z charakteru aplikace, jež je předmětem této práce, celkem jasně vyplývá, že výběr mapových podkladů je jedním z nejdůležitějších rozhodnutí, které bude mít vliv na celý další vývoj projektu. Soustředil jsem se proto opravdu pečlivě na vlastnosti jednotlivých API a dlouze zvažoval.

Vzhledem k faktům zmíněným v předcházejících odstavcích jsem však postupně nabyl dojmu, že ani jedno řešení rozhodně nelze favorizovat a spíše bude nutné vybrat nejméně bolestivý kompromis. Vybíral jsem podle třech hlavních kritérií:

- Možnosti a funkce API,
- kvalita mapových podkladů s důrazem na turistické mapy a možnosti zobrazovat české turistické značky a cyklistické trasy,
- zázemí poskytovatele a budoucnost API.

Google nabízí bezkonkurenční API a dokonce v současné době představuje jeho zcela novou verzi, ale jeho mapové podklady jsou pro turistiku v českých podmírkách naprostě nedostatečné. Mapy.cz naopak disponují vynikajícími mapovými podklady, jenomže jejich aplikativní rozhraní je velmi chabé z hlediska funkcionality a ještě mnohem více omezující v oblasti licenčních podmínek jeho použití. Seznam.cz sice vyvíjí nové API, ale to je zatím velmi nestabilní a jeho licence je stále neznámá. Pro svou práci jsem tedy nakonec vybral podklady od Centrum Holdings, protože poskytují dobré turistické mapy a mají bohatou škálu funkcí. S faktorem, že vývoj aplikativního rozhraní je již několik let zcela mrtvý a jeho budoucnost je nejistá, mi nezbylo než se smířit a počítat s tím, že v budoucnu ji možná bude zapotřebí přepsat pro jiné API. V tomto ohledu bych vzhlížel k vývoji nového API v Seznam.cz.

### 4.4 Nástroje pro výškový profil

Pro svůj projekt jsem se rozhodl použít jako primární zdroj dat Výškopis.cz a v podobě záložního jsem implementoval API s méně přesnými výsledky od GeoNames.org. Výškopis.cz má také výhodu přítomnosti metody pro získání série dat v jednom požadavku. Ta je

důležitá – velmi usnadňuje řešení situací, kdy aplikace potřebuje v jednom okamžiku zjistit nadmořskou výšku z celé řady míst na mapě. Takový problém se běžně nedá řešit sérií samostatných požadavků na server s API, protože ten je tak nárazově zatížen a nestihá na požadavky odpovídat.

Zvážil jsem, že pro vykreslení grafu by knihovny zřejmě dokázaly poskytnout sofistikovanější výstup, ale hledal jsem spíše rychlé a jednoduché řešení a tím se ukázalo být Google Chart API. V případě, že by v budoucnu svými základními funkcemi nedostačovalo, je zde vždy možnost nahradit jej jednou z výše zmíněných knihoven.

## 4.5 Výběr ostatních služeb

V oblasti ostatních podkladů není příliš velký prostor k závěrečné rozvaze a následnému výběru. Už prvotní analýza totiž při nich dospěla k závěru, že služby jsou buď poskytovány pouze jedním serverem, nebo je nelze vůbec zahrnout.

## 4.6 Výpočet statistik

K výpočtu statistik uživatelských výkonů a specifik tras stačí využítí běžné matematiky a všeobecně známých fyzikálních vzorců. Pro zpřesnění je nutné si dohledat termíny jako např. převýšení (součet všech rozdílů nadmořských výšek na úsecích trati, kde sportovec stoupá) nebo členitost terénu (dána rozdílem nejníže položeného a nejvýše položeného místa v oblasti), ale i ty jsou celkem obecně známé.

Jedinou specialitou je výpočet energie spotřebované na trati. Ten se odvíjí od tabulkových hodnot v  $kJ/kg \cdot min$  závisejících na hmotnosti, rychlosti, doby výkonu a typu činnosti. Z různých internetových zdrojů jsem tyto hodnoty sesbíral a utřídil do tabulky, kterou jsem uložil do databáze jako persistentní data.

## 4.7 Export a import dat

Z hlediska interoperability se jeví implementace pro výměnu dat s přenosným GPS zařízením nebo aplikací Google Earth jako klíčová. Vlastnost jsem tedy považoval spíše za nutnou než volitelnou.

U každé trasy je možnost vyexportovat si ji do GPX nebo KML (viz 3.2). Pro popularizaci možností formátu KML ve spolupráci s online mapami jsem přidal i třetí volbu – možnost otevřít trasu v Google Maps. V obou formátech lze také trasu přímo importovat do aplikace jako novou trasu namísto jejího ručního klikání do mapy.

## 4.8 Způsob autentizace

Výhoda OpenID (viz 3.1), tedy jednoznačná identifikace uživatele napříč webem, je i jeho hlavní nevýhodou. Uživatelé nejsou zvyklí na webu vystupovat pod svým jménem nebo jinak jednoznačně identifikovatelní a často jim právě z hlediska určité anonymity diverzita účtů i vyhovuje.

I vzhledem k současné podpoře OpenID je vše teprve v začátcích a povědomí o službě není tak velké. Mohlo by být tedy celkem rizikové metodu nasadit jako jediný způsob registrace a přihlášení do aplikace. Protože ale OpenID nasadil i hegemona českého internetu

Seznam.cz<sup>1</sup>, u něhož většina Čechů účet má, rozhodl jsem se tuto nejpokrovější metodu autentizace implementovat opravdu bez alternativy. Získání OpenID od Seznam.cz je navíc velmi snadné – stačí ve své e-mailové adrese (např. [uzivatel@seznam.cz](mailto:uzivatel@seznam.cz)) zaměnit znak zavináče za písmena `id` oddělená tečkami (`uzivatel.id.seznam.cz`).

Rozhodnutí implementovat OpenID bez alternativy je nutné přehodnotit až po nějaké době existence aplikace a zpětné vazbě stávajících, ale i potencionálních uživatelů. Pokud by OpenID bylo pro službu spíše handicapem než přínosem, je systém navržen tak, že lze snadno i se zachováním podpory pro OpenID doprogramovat druhý způsob přihlašování a samostatnou registraci.

## 4.9 Využití mikrofotmátů

Při tvorbě práce zřejmě mikroformáty (viz 3.3) nebude možné příliš využít. Množiny specifikovaných mikrofotmátů a prvků stránek použitých v projektu se totiž příliš neprotínají. Na několika místech by šlo implementovat například hCard<sup>2</sup> — pro vyznačení adresy uživatele (výchozí lokace na mapě) nebo provozovatele služby. Z ostatních mikrofotmátů je zajímavý především geo<sup>3</sup>, který specifikuje zaznačení zeměpisných souřadnic do webové stránky. Nachází se však zatím v rozpracovaném stavu a je označen jako koncept<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup>Nápověda k OpenID je na <http://napoveda.seznam.cz/cz/login/openid/>.

<sup>2</sup>Viz specifikace <http://microformats.org/wiki/hcard>.

<sup>3</sup>Viz specifikace <http://microformats.org/wiki/geo>.

<sup>4</sup>Tato skutečnost ale například nijak nebránila vyhledávači Seznam.cz přidat pro něj podporu [23].

# Kapitola 5

## Použité technologie

Množina technologií použitých na tomto projektu by se dala označit v rámci webového kontextu za vyloženě tradiční. Experimentům s ne tak rozšířenými technologiemi brání v rámci malých projektů špatná dostupnost jiných hostingových služeb, než těch pro jazyk PHP (viz 5.2.1). Lze samozřejmě připravit vlastní instalaci serveru nebo využít služeb specializovaných hostingových programů, ale to by pro aplikaci do budoucna znamenalo velmi omezenou přenosnost a udržovatelnost. Pro použití tradičních webových jazyků také hovoří existence mnoha hotových řešení, podpůrných knihoven a podpory nástrojů a návodů.

V oblasti uživatelského rozhraní navíc ani velký prostor pro výběr není. Dá se sice uvažovat o použití technologií jako Adobe Flash, Microsoft Silverlight apod., ale ty vyžadují zásuvné moduly na straně klienta a to velmi omezuje jejich přístupnost. Lze namítat, že ani jazyk JavaScript není podporován mnoha zařízeními, je ovšem alespoň standardem nezávislým na operačním systému a podporovaném napříč všemi moderními prohlížeči. V poslední době jej začínají implementovat i nejnovější mobilní zařízení.

V mnoha případech jsem využil výhod frameworků, tedy komplexů knihoven řešících rutinní problémy v daných jazycích a usnadňující programátorovu práci. Ten se může soustředit na řešení samotného problému, místo aby se většinu času zabýval "vynalézáním kola".

Ke konci kapitoly se zabývám použitím technologií souvisejících s API jako architekturou REST nebo formáty XML a JSON.

### 5.1 Uživatelské rozhraní webové stránky

Uživatelské rozhraní, tedy GUI (*Graphical User Interface*), webových aplikací je tvořeno kombinací značkovacího jazyka, stylu a případně skriptů. Výsledek se často mezi webovými tvůrci označuje jako tzv. *šablona webu* nebo *kód webu*.

Značkovací jazyk je zpravidla z rodiny HTML či XML a slouží k zaznamenání sémantiky dokumentu. Styl, připojovaný většinou v podobě externího souboru, slouží k definici vzhledu dokumentu. Pro HTML je to nejčastěji CSS, zatímco v aplikacích XML se setkáme asi spíše s XSL. Třetí vrstvou bývá v moderních projektech skriptovací jazyk, jenž se spouští na klientském prohlížeči během a po vykreslení webové stránky. Má schopnost dynamicky měnit obsah i styl dokumentu, v čemž mu pomáhá úzká spolupráce s technologií DOM. Takovým skriptovacím jazykem je dnes již prakticky pouze JavaScript, jemuž se za svou existenci podařilo dospět do široce podporovaného jazyka a který z webu vytlačil všechny své potencionální konkurenty (např. VBScript společnosti Microsoft).

### 5.1.1 Sémantický dokument s HTML

HTML<sup>1</sup> (*HyperText Markup Language*) je jazyk pro snadné značkování dokumentů a jejich šíření po webu přes protokol HTTP. Tim Berners-Lee jej spolu s tímto protokolem v roce 1990 sestavil, aby pro svět objevil technologii webu. HTML je aplikací SGML (*Standard Generalized Markup Language*), univerzálního jazyka pro značkování dokumentů<sup>2</sup>. [32]

HTML disponuje množinou elementů, jež je možné použít k značkování dokumentu (např. <p>Text odstavce</p>). To má za výsledek přiřazování významu částem textu a možnost odlišení jejich zpracování či zobrazení. Bohužel sémantická vybavenost HTML již příliš nepostačuje dnešním potřebám a proto se můžeme setkat s aktivitami jako např. mikroformáty (viz 3.3) nebo snahami o posílení sémantiky v právě připravované verzi, HTML5 [19].

Značky v rámci zápisu dokumentu tvoří stromovou strukturu. Této skutečnosti využívá technologie DOM (viz 5.1.4). Informaci o tom, kde může být jaký element a co může obsahovat se nachází v tzv. DTD (*Document Type Definition*), připojovaném na samý začátek HTML dokumentu. Jazyk HTML má DTD už připravená k použití (např. <http://www.w3.org/TR/html4/strict.dtd>) a připojují se prakticky bezvýhradně externím odkazem. Nejen v závislosti na použitém typu DTD prohlížeče často mění zpracování šablony dokumentu, především jejich stylů. DTD lze použít i pro XML, ale pro něj je lepší použít sofistikovanější nástroje jako např. XML Schema.

### 5.1.2 Výběr HTML místo XHTML

O vývoji jazyka HTML a souvisejících webových standardů se stará sdružení internetových firem, výrobců prohlížečů a jiných zainteresovaných subjektů, W3C (*World Wide Web Consortium*). Po uvedení velmi úspěšného formátu XML přišla tato organizace s myšlenkou transformovat HTML na aplikaci tohoto univerzálního značkovacího jazyka. Výsledkem snah se stal jazyk XHTML<sup>3</sup>, tedy *Extensible Hypertext Markup Language*. S jeho uvedením byl vývoj “starého” HTML oficiálně ukončen v poslední verzi 4.01.

W3C poté pokračovalo ve vývoji XHTML 2.0, které mělo být navíc již zcela nekompatibilní s původním HTML. První verze XHTML však nepřinesly do HTML nic nového a v podstatě způsobovaly jen problémy navíc [21]:

- Špatná podpora správného MIME typu XHTML `application/xhtml+xml` ze strany nejrozšířejšího prohlížeče, Internet Exploreru, nasazení “opravdového” XHTML v praxi zcela znemožňovala.
- Počet elementů zůstal oproti HTML de facto nezměněn.
- Syntaktická striktnost parseru XHTML po vzoru XML sice nedovolovala vývojáři dělat chyby, ale ty bohužel v praxi nevznikají jen jeho přičiněním. Nekorektnost zápisu přitom způsobovala ukončení zpracování dokumentu a nedostupnost jeho obsahu.
- Rozšiřitelnost, hlavní lákadlo XHTML (viz jeho název), nebylo v praxi příliš využíváno.

Vývoj standardu XHTML 2.0 ve W3C později navíc téměř ustrnul. Když webdesigner-ská obec objevila problémy XHTML a pochopila, že cesta k XML byla slepá, začala vznikat

<sup>1</sup>Specifikace: <http://www.w3.org/TR/html401/>.

<sup>2</sup>HTML se aplikací SGML stalo ve verzi 2.0 a od připravované verze 5 se opět od tohoto vztahu upouští.

<sup>3</sup>Specifikace: <http://www.w3.org/TR/xhtml1/>.

iniciativa WHATWG Iana Hicksona. Ta oslovila tvůrce prohlížečů a začala v konsensu s nimi vyvíjet novou specifikaci jazyka HTML nazývanou HTML5. Akt se setkal s velkým ohlasem, protože WHATWG se snaží do jazyka promítнуть požadavky dnešních vývojářů webových aplikací a řešit existující problémy jako nepostačující sada formulárových prvků, slabá sémantika dokumentu, značky pro audio a video aj. [24]

Za datum definitivní změny směru vývoje lze považovat 7. března 2007, kdy W3C založilo novou pracovní skupinu HTML, v níž se prakticky spojilo s aktivitami WHATWG, uznalo HTML5 jako budoucnost webu a vzalo jej pod svou hlavičku. Tim Berners-Lee, v současné době ředitel konsorcia W3C, navíc 2. července 2009 oznámil<sup>4</sup>, že vývoj XHTML2 bude pokračovat už jen do konce roku 2009. Na základě všech těchto skutečností jsem se rozhodl pro práci použít jazyk HTML a vyhnout se XHTML, zjevně již neperspektivní technologii.

### 5.1.3 Styly pomocí CSS

CSS<sup>5</sup> (*Cascading Style Sheets*) je jednoduchý deklarativní jazyk pro definici vzhledu dokumentu zapsaného ve značkovacím jazyku. Lze jej připojit jak k HTML a XHTML, tak i k XML. Vznikl ve standardizační organizaci W3C za účelem pomoci očistit HTML od prezentačních značek a navrátit jeho použití k sémantickému značkování dokumentů. To se v zásadě povedlo a se stoupající podporou v prohlížečích tvůrci webu začali vzhled definovat většinou pouze pomocí externích stylů. To poskytuje především několik výhod [35]:

- Styl je možné aplikovat na několik dokumentů najednou a jeho použitím se lze vyvarovat redundanci. HTML dokument je menší a rychleji se zpracovává.
- Změnou ve stylech dokumentu lze velmi rychle a jednoduše změnit třeba i celý vzhled stránky bez zásahu do vlastního HTML kódu.
- Extrahováním informace o vzhledu do CSS dostáváme HTML zápis, který je čistým sémantickým značkováním textu a zpracování takového HTML je jednodušší. Toho využívají nejen alternativní klienti pro přístup k webu, ale také např. velmi důležití vyhledávací roboti.
- CSS má větší možnosti formátování než původní formátovací značky v HTML.

Vlastní zápis definice vzhledu v CSS je poměrně intuitivní. Tzv. *selektorem* se vybere množina elementů a na tu se poté aplikují pravidla (např. `p { color: red; font-size: 75%; }`). Aplikování pravidel se však uplatňuje na základě složitého mechanismu kaskády, kdy později definovaná pravidla a pravidla s konkrétnějšími selektory mají větší prioritu. [36]

V současné době se dokončuje revize 2.1 tohoto jazyka. Zatímco Internet Explorer 6, jenž má dnes i po vydání nových verzí 7 a 8 majoritní podíl na trhu, zcela neimplementuje ani CSS verze 2, jiné moderní prohlížeče již s předstihem zavádějí podporu pro konstrukce navržené v teprve připravovaném CSS3. Různost implementací podpory CSS a jejich chyby jsou hlavní nevýhodou tohoto jazyka. Vzhledem k vydaným novým verzím prohlížeče Internet Explorer, jenž na dlouhou dobu „zaspal“ a vývoj zabrzdl, se však zdá, že situace se nyní již bude rok od roku jen zlepšovat.

<sup>4</sup>Viz zpráva <http://www.w3.org/News/2009#item119>.

<sup>5</sup>Specifikace: <http://www.w3.org/TR/CSS21/>.

#### 5.1.4 Technologie DOM

Objektový model dokumentu, tedy DOM<sup>6</sup> (*Document Object Model*), je objektová reprezentace hierarchického stromu XML nebo HTML dokumentu. DOM funguje jako aplikační rozhraní pro přístup k jednotlivým uzlům dokumentu jako by se jednalo o objekty a umožňuje čistě jejich vlastnosti, měnit je a vykonávat nad nimi funkce. Vznikl postupnou standardizací přístupu ke zpracování XML a HTML a zavedla jej organizace W3C. Specifikace je nezávislá jak na platformě, tak i na implementačním jazyku.

Rozebrání dokumentu na bázi DOM vyžaduje mít jej zpracován celý a celý jej nahrát do paměti ještě před začátkem jakékoli manipulace. To je výhodné, pokud k elementům přistupujeme náhodně, ale může to vést ke zbytečné neefektivitě aplikace, jestliže chceme dokument zpracovat rychle a postupně. Proto vznikl i alternativní přístup rozebrání XML, tzv. SAX (*Simple API for XML*). Ten sekvenčně prochází XML a při jednotlivých událostech (začátek elementu, konec elementu apod.) volá předdefinované metody.

Uvedení technologie DOM bylo v oblasti uživatelského rozhraní webové aplikace významným pokrokem. Díky jeho standardizaci se mohlo provést např. napojení jazyka JavaScript na toto API a získat tak velmi mocný nástroj pro manipulaci s HTML dokumentem u klienta.

#### 5.1.5 Skriptovací jazyk JavaScript

JavaScript je multiplatformní skriptovací jazyk, původně vyvinutý společností Netscape. V prohlížeči se interpretuje během načítání a po načtení dokumentu, k němuž je připojen a může tak dynamicky měnit jeho strukturu i obsah. Jeho název je čistě marketingový, s jazykem Java nemá nic společného a kromě podobnosti syntaxe na něj ani nijak nenavazuje. Spolu s aplikačním rozhraním DOM pro přístup do struktury dokumentů HTML a XML je JavaScript silným nástrojem pro tvorbu GUI. [7]

JavaScript je sice objektově založený, ne však způsobem dědění od tříd (jak jej známe u Javy nebo C++), ale klonováním prototypů (tzv. *prototypově založené programování*, v jehož rámci je JavaScript zřejmě nejznámějším představitelem). Zápis jazyka vychází, jak již bylo naznačeno stejně jako Java, z oblíbené syntaxe jazyka C. Dnes se používá nejčastěji pro tvorbu dynamických uživatelských rozhraní webových aplikací, ale svou významnou roli hraje např. i v XUL, formátu pro tvorbu uživatelských rozhraní desktopových aplikací<sup>7</sup>.

JavaScript je dnes pod názvem ECMAScript standardizován na základě konsensu výrobců prohlížečů, takže jeho použití již není tak frustrující jako v dřívějších letech, kdy byl interpretován pokaždé jinak. I tak se však na jeho podporu nelze spolehnout plně, protože nejen že si jej uživatel může v prohlížeči vypnout, ale také existuje celá řada zařízení, jež jej vůbec nepodporují. Z hlediska cílení webu na běžné uživatele jsou v tomto nejvýznamnější mobilní zařízení. I ta ale podléhají a začínají JavaScript implementovat (např. Apple iPhone).

#### 5.1.6 Asynchronní požadavky

AJAX je zkratkou pro *Asynchronous JavaScript and XML* a představuje spíše techniku než technologii. Ač se v jeho názvu zmiňují konkrétní jazyky, je AJAX dnes spíše obec-

<sup>6</sup>Specifikace: <http://www.w3.org/DOM/DOMTR>.

<sup>7</sup>XUL je používán především v produktech Mozilla jako prohlížeč Firefox nebo e-mailový klient Thunderbird. Staví na existujících a známých technologiích jako XML, CSS, JavaScript a DOM, čímž zpřístupňuje tvorbu GUI široké skupině vývojářů bez nutnosti zdlouhavého studia nových metod.

ným označením pro dosažení asynchronního požadavku na server z webového uživatelského rozhraní. [2]

Základem AJAXu je existence objektu *XMLHttpRequest* (zkracováno na XHR), jež JavaScriptu umožňuje zavolat serverový skript i mimo klasické schéma požadavek/odpověď. Tendence asynchronní práce se serverem zde však existovaly již dlohu před tímto objektem – jednou z nich je například existence elementu **IFRAME** v HTML. Objekt XHR zavedl Microsoft v rámci rozšíření ActiveX v Internet Exploreru 5. Protože však toto řešení postrádalo podporu napříč ostatními prohlížeči, mezi vývojáři se neujalo. To se ale časem změnilo a techniku oprášil Google při tvorbě webových aplikací jako Google Suggest, Google Maps nebo Gmail. AJAX byl roku 2005 pojmenován v článku J. J. Garretta [10] a dostal se do obecného povědomí vývojářů.

Zajímavostí je, že objekt XMLHttpRequest stále ještě není standardizován a jeho podpora tedy závisí jen na „dobré vůli“ tvůrců prohlížečů. Ti jej však až na detaily implementovali jednotně a tak lze AJAX bez problémů používat i bez oficiální standardizace, která jež čeká pravděpodobně v rámci DOM.

Výhody AJAXu jsou zřejmé. Umožňuje dlouho neuskutečnitelný přenos dat i mimo znovunačtení celé stránky, což vede ke vzniku opravdu sofistikovaných webových aplikací, jež mají velmi podobné vlastnosti jako aplikace desktopové. Tím, že přenáší jen data, která potřebuje, stránka navíc snižuje provoz na serveru (na druhou stranu zase zvyšuje počet HTTP požadavků). Nevýhody plynou především ze změny paradigmatu používání webu. Uživatel například změnu na stránce nemusí vůbec zpozorovat nebo se na takovou stránku nemůže odkázat pomocí jedinečného URI. Existují již však návrhové vzory, které tyto problémy řeší.

AJAXová aplikace si ze serveru asynchronně žádá data a ta dostává zpravidla ve třech možných formách. Budто jako obyčejnou textovou informaci (to se hodí, pokud očekává např. jediné číslo, jediný řetězec, úsek HTML kódu apod.), XML, nebo JSON (viz 5.3.3 a 5.3.4).

### 5.1.7 Framework MooTools

Ke zjednodušení rutinní práce s JavaScriptem a odstínění rozdílů v jeho implementaci je užitečné používat nějaký framework. Bez takové sady knihoven se dnes neobejde žádná z velkých internetových společností – konkrétně například Google a Wikipedia nejčastěji využívají jQuery, Microsoft MooTools, Yahoo! má svůj vlastní framework. Mezi známými projekty jako Prototype či již zmíněnými jQuery a MooTools jsem nakonec vybral poslední zmíněný.

Prototype a MooTools jsou architekturou založené na rozšiřování existujících objektů JavaScriptu, címž dosahují poměrně efektivních konstrukcí. Na druhou stranu zasahují do jádra jazyka a mění jej, takže způsobují nekompatibilitu s jinými nástroji. V tomto ohledu je možná lepší druhý přístup, který prosazuje jQuery, a to izolovat všechny funkce frameworku do samostatného jmenného prostoru a zabránit tak jakýmkoliv kolizím. Knihovna jQuery se tedy zdála lepší volbou, nicméně API mapových podkladů, jež jsem vybral (viz 4.3), již obsahovalo MooTools a proto jsem toho bez většího rozhodování využil a nastudoval tento framework. I přes všechny různé vlastnosti jsou totiž přední JavaScriptové frameworky srovnatelné a základní metody pro práci s DOM, tvorbu jednoduchých efektů, usnadnění práce s AJAXem aj. poskytují všechny.

Jedním z podstatných ulehčení je na JavaScriptových frameworkech, MooTools nevyjímaje, systém přístupu k elementům v HTML dokumentu. Autoři frameworků se nechali

inspirovat selektory v CSS (viz 5.1.3) a zavedli pro ně podporu i v rámci JavaScriptu. Pokud tedy víme, jak bychom k danému prvku stránky přistoupili pomocí stylů, můžeme stejný zápis předat speciální metodě frameworku a ta nám na jeho základě přes DOM vrátí objekt požadovaného elementu, s nímž lze dále pracovat. To je samozřejmě pro webové tvůrce velmi efektivní, protože to nejen usnadňuje velmi rutinní záležitost a odstíní práci se samotným DOM, ale také recykluje znalosti, které má programátor již ze psaní stylů.

MooTools jsou, stejně jako jiné současné JavaScriptové frameworky, testovány na všech majoritních prohlížečích zahrnujících i Internet Explorer 6.

## 5.2 Serverová část

Část aplikace nacházející se na serveru má za úkol perzistentně ukládat data a zpřístupňovat je, dynamicky generovat uživatelské rozhraní a poskytnout logiku, která bude řídit pochody v aplikaci v závislosti na požadavcích ze strany uživatele. Zmíněné tři funkce se dají interpretovat také jako tři vrstvy známé softwarové architektury MVC, tedy *Model-View-Controller* (kde písmenům zmíněné funkce odpovídají přesně podle uvedeného pořadí). [39]

Jak jsem již zmínil v 5, výběr serverového programovacího jazyka, jenž by byl jádrem aplikace, byl z důvodu dostupnosti hostingových služeb a budoucnosti projektu omezený. PHP (viz 5.2.1) splňovalo všechny požadavky, ve svých nových verzích nabízí plnohodnotný objektový přístup a existují pro něj velmi dobré frameworky. Z těch jsem použil relativně nový český framework Nette (viz 5.2.3), který plně využívá objektového PHP a je architekturou spřízněn s výše zmíněným vzorem MVC.

Jako úložiště perzistentních dat jsem využil relační databázi. Kvůli podobným omezením hostingového trhu jako u jazyka PHP jsem ani zde neměl příliš perspektivních možností k výběru a jako systém řízení báze dat jsem použil MySQL.

### 5.2.1 Jazyk PHP

PHP (rekurzivní zkratka *PHP: Hypertext Preprocessor*) je interpretovaný skriptovací jazyk nezávislý na platformě, přímo vytvořený pro tvorbu dynamicky generovaných webových stránek. Jeho vznik sahá až k roku 1994. Syntaxí navazuje na jazyk C, ale celkově vychází spíše z Perlu. Má velmi rozsáhlou sadu knihoven dostupných již ze základní instalace (jménem alespoň vestavěnou podporu pro většinu databázových systémů, řadu internetových protokolů, nástroje pro práci s XML a mnoho dalšího). PHP se stalo pravděpodobně nejoblíbenějším jazykem pro dynamické generování webových stránek<sup>8</sup>. Je na něm postaveno mnoho známých projektů jako encyklopédie Wikipedia, redakční systém WordPress, fórum phpBB a další. [15]

Nevýhodami PHP mohou být mírně nekonzistentní vývoj a formát funkcí, nemožnost udržet kontext aplikace (při každém požadavku se vlastně celá aplikace spouští znova), nesnadné lazení aplikací, špatná podpora Unicode a chybějící jmenné prostory. Poslední dva jmenované problémy má řešit připravovaná verze 6.

Pomocí PHP se na straně serveru dle požadavků uživatele dynamicky generuje HTML kód. Ten se následně pošle na výstup jako každá jiná statická stránka a klient je tedy od samotného PHP izolován a do styku přichází jen s jeho produktem, uživatelským rozhraním (popisáno v 5.1). Abych byl přesný, výstupem skriptu samozřejmě nemusí být pouze HTML. V PHP lze pružně vytvořit cokoliv – XML v podobě RSS, ale třeba i obrázek nebo PDF.

---

<sup>8</sup>Viz <http://www.php.net/usage.php>.

### 5.2.2 Systém řízení báze dat MySQL

Multiplatformní relační databázový systém *MySQL* je opět zřejmě nejoblíbenější a běžně nejdostupnější variantou nástroje svého druhu. Systém vytvořila švédská firma MySQL AB. Ta se nejdříve stala akvizicí společnosti Sun, aby před nedávnem došlo ke spojení ještě většimu a oba zmíněné subjekty začne v blízké době vlastnit databázový gigant Oracle. Jelikož je MySQL možnou konkurencí Oracle, není budoucnost této databáze jasná [22]. Systému MySQL využívá mnoho známých produktů psaných v PHP (viz 5.2.1), ale také velké společnosti jako např. Google.

MySQL byla i se svým dialektem jazyka SQL od začátku vyvíjena jako lehká a rychlá databáze [37]. Proto byly některé (mohlo by se zdát zásadní) funkce přidávány až v posledních letech, kdy začaly chybět vývojářům stavějící na MySQL své aplikace. Od verze 5 (od roku 2005) však podporuje již většinu svých kritizovaných nedostatků.

Často se při vývoji webových aplikací používá pro přístup k databázi mezikrystva, jež abstrahuje rozdíly jednotlivých SŘBD a umožňuje tak programátorovi kdykoliv v budoucnu správu perzistentního úložiště vyměnit. Taková vrstva je použita i v mé práci, která je v důsledku toho na druhu SŘBD závislá minimálně. Vrstva se jmenuje *dibi*, je naprogramovaná v PHP a jedná se o projekt úzce spjatý s Nette Frameworkem (viz 5.2.3).

### 5.2.3 Nette Framework

Programování v PHP samotném je na abstraktnější úrovni než např. vývoj v jazyce C, ale i tak není možné vyhnout se rutinním a problémovým konstrukcím, které je třeba stále znova řešit. U webových aplikací, které v podstatě vycházejí všechny ze stejných principů a postupů, to platí v ještě větší míře. Řešením je použít framework.

*Nette Framework* je open-source<sup>9</sup> knihovna napsaná v čistě objektovém PHP5. Je tak pokroková, že využívá dokonce nejnovější verze PHP5.3 z 30. června 2009<sup>10</sup>. Nette je sestaveno z modulů, které lze často použít i samostatně, nezávisle na sobě. Tímto rysem se podobá rozsáhlému frameworku Zend od tvůrců PHP. Na rozdíl od něj je však mnohem menší a i výkonnější [5] [13].

Nette vychází pod derivátem BSD licence a lze na něm proto stavět komerční aplikace. Vyrostla kolem něj aktivní komunita vývojářů a brzy na něm začaly programovat weby i velké tuzemské společnosti. Jmenujme např. Mladou Frontu nebo Internet Info (vydavatel Lupa.cz, Root.cz).

Přednostmi Nette Frameworku je jeho česká podpora, pokrokovost, inovativní myšlenky, efektivní integrovaný šablonovací systém, výkonnost, zabudované ladící nástroje a také modulárnost, která jej umožňuje kombinovat s jinými knihovnami. Z hlediska architektury je Nette založeno na upraveném vzoru MVC (viz 5.2) a funguje na bázi událostmi řízeného návrhu. Jedním z důležitých aspektů je také rychlý vývoj frameworku. Nette je stále poměrně nové, ale komunita kolem něj za poměrně krátkou dobu vytvořila již poměrně rozsáhlou dokumentaci<sup>11</sup>. [14]

---

<sup>9</sup>Od roku 2008. Framework podle slov jeho autora a hlavního vývojáře Davida Grudla existuje již od roku 2004.

<sup>10</sup>Existují samozřejmě souběžné verze frameworku i pro starší PHP.

<sup>11</sup>Viz <http://nettephp.com/cs/dokumentace>.

## 5.3 Práce s API

API služeb relevantních pro tento projekt je poskytováno v zásadě dvěma způsoby. Dodavatelé se většinou vyhýbají složitým protokolům či technologiím a nabízejí jednoduchá a přístupná aplikační rozhraní. Funkčnost API tak lze získat buď přímo pomocí vzdálených souborů s kódem v jazyce JavaScript (viz 5.1.5), nebo, pokud služba nabízí data přímo, pomocí rozhraní REST (*Representational State Transfer*, 5.3.2).

### 5.3.1 Vzdálené volání skriptů

Skripty připojujeme jako běžně v hlavičce či těle HTML dokumentu, akorát využíváme vzdálených souborů namísto lokálních. Vzdálené soubory se skripty jsou většinou vázány na tzv. *API klíč*, který je zapotřebí vygenerovat zpravidla pro doménu, na níž má probíhat provoz aplikace. Při použití na jiném serveru potom API nefunguje a je potřeba vygenerovat nový klíč. Poskytovatelé díky tomu mohou kontrolovat dodržování podmínek použití API, např. limity požadavků aj. Kontrola klíče je často inteligentní a není aplikována při použití na vlastním stroji (IP adresa 127.0.0.1, tzv. *localhost*) za účely vývoje a ladění aplikace. Zajímavá možnost je připojovat a odpojovat skripty k dokumentu dynamicky, pomocí jiného řídícího skriptu a technologie DOM (viz 5.1.4).

### 5.3.2 Technologie REST

REST je architektura představená v roce 2000 jedním z autorů specifikace protokolu HTTP [6]. Pro naše účely by API v podobě REST šlo ve zkratce popsat jako technologii, v níž poskytovatel dat zveřejní webové URI, MIME typ odpovědi a množinu operací, které jsou k dispozici přes HTTP metody POST, GET, PUT nebo DELETE. V praxi potom máme například adresu [ws.geonames.org/gtopo30JSON](http://ws.geonames.org/gtopo30JSON), víme z dokumentace GeoNames.org, že můžeme použít parametry `lat` a `lng` pro určení souřadnic a že výsledkem bude JSON s nadmořskou výškou. Když tedy vytvoříme požadavek na adresu <http://ws.geonames.org/gtopo30JSON?lat=47.01&lng=10.2>, dostaneme přes HTTP patřičnou odpověď ve formátu JSON.

Z formátů odpovědí jsou nejvyužívanější obyčejný text, XML (5.3.3) a JSON (5.3.4). Vyjímečně se lze také u specifických služeb setkat s jinými, jako např. u Google Chart API, kde lze přes REST pohodlně vygenerovat obrázek s grafem (použití v 2.2.2).

### 5.3.3 Univerzální jazyk XML

XML, celým názvem *Extensible Markup Language*, je obecný značkovací jazyk. Byl vytvořen se záměrem poskytnout univerzální řešení pro značkování dat a dokumentů. XML vlastně ani není kompletní deklarativní jazyk, protože neobsahuje sémantiku. Značky XML jsou prakticky totožné se značkami jak je známe z HTML, jen jejich názvy nejsou předem určeny. Můžeme si díky tomu v rámci XML vytvořit skupinu vlastních pravidel a názvů (pomocí popisů jako DTD nebo např. XML Schema). Takovým vymezením konkrétních značek zavádíme do XML sémantiku a získáme tzv. *aplikaci XML*, tedy jeho podmnožinu pro konkrétní použití.

Aplikacemi XML jsou např. formát pro syndikaci publikovaných článků RSS, formát pro vektorovou grafiku SVG, publikační nástroj DocBook, protokol XMPP (znám jako *Jabber*), ale např. i nejnovější formáty kancelářských balíků jako Office Open XML a OpenDocument.

XML jako nosič dat lze v aplikacích snadno zpracovávat a díky jeho rozšířenosti jsou pro to nástroje do programovacích jazyků zabudovány již často v základní výbavě. Dva základní přístupy ke zpracování XML jsou DOM a SAX (oba popsány v 5.1.4). Jednou z možností jak zpracovávat XML je navíc jeho transformace do jiného typu dokumentu (např. do HTML, PDF) pomocí stylů XSL.

Všechny tyto vlastnosti dělají XML velmi výhodným jazykem pro přenos a uchování strukturovaných textových informací. XML má však i své nevýhody a ty lze vidět především u minimalistického použití jako v případě AJAXu nebo různých API (viz 5.1.6 a 5.3.2). Pokud chceme pomocí XML doručovat jednoduché struktury a základní datové typy, zjistíme, že systém tohoto jazyka je pro naše účely příliš komplexní a jeho fragmenty nejsou více informací v názvech značek než mezi nimi. Proto vznikly tzv. "odlehčené", lidsky čitelné formáty jako YAML nebo JSON.

### 5.3.4 Lidsky čitelný JSON

Jak napovídá celý název, *JavaScript Object Notation*, JSON byl vyvinut v kontextu jazyka JavaScript. Dnes je však samostatným, na jazyku či platformě nezávislým způsobem zápisu dat. JSON jsou v podstatě serializované objekty naplněné jednoduchými daty (např. `{"jmeno": "Jan", "prijmeni": "Javorek", "povolani": "student"}`). Jeho výhodami je jednoduchost a také snadná čitelnost pro člověka.

Mezi hlavní nevýhody JSON patří absence určení kódování obsahu (znaky mimo ASCII se nahrazují escape sekvencemi) a nemožnost pojmut složitější data. To ovšem není tak zásadní problém, přihlédneme-li, že přesně za účelem najít odlehčený datový nosič byl JSON vynalezen. Protože vychází z JavaScriptu a je de facto literálem objektu tohoto jazyka, zpracovává se v něm často pomocí funkce `eval()`, která jej za běhu jednoduše jako literál objektu interpretuje. Pokud jsou ale zrovna v JSON struktuře uložena škodlivá data, může tento přístup vést k bezpečnostním problémům. Proto existují sofistikovanější funkce pro jeho rozklad a transformaci do objektu. [17]

Formát JSON se objevil s rozmachem AJAXu a dnes se používá na mnoha místech, kde k přenosu dat stačí méně komplexní nástroje než je XML (viz 5.1.6 a 5.3.2).

# Kapitola 6

## Návrh systému

V této kapitole se zabývám podrobnějším návrhem aplikace a jeho formálními modely. Postupně procházím strukturou systému, specifikací uživatelského rozhraní, rozborem práce s API a popisem návrhu databáze.

### 6.1 Struktura webu

Aplikaci jsem se rozhodl strukturovat pro lepší přehlednost a srozumitelnost běžnému uživateli velmi jednoduše. Na základě dvou hlavních pilířů systému, uživatelů a tras, jsem vytvořil jím odpovídající dva oddíly aplikace. Ostatní stránky se zabývají doprovodnými funkcemi, mezi něž lze zařadit úvodní stránku, nápovědu, informace o webu nebo stránku s demem mapování tras.

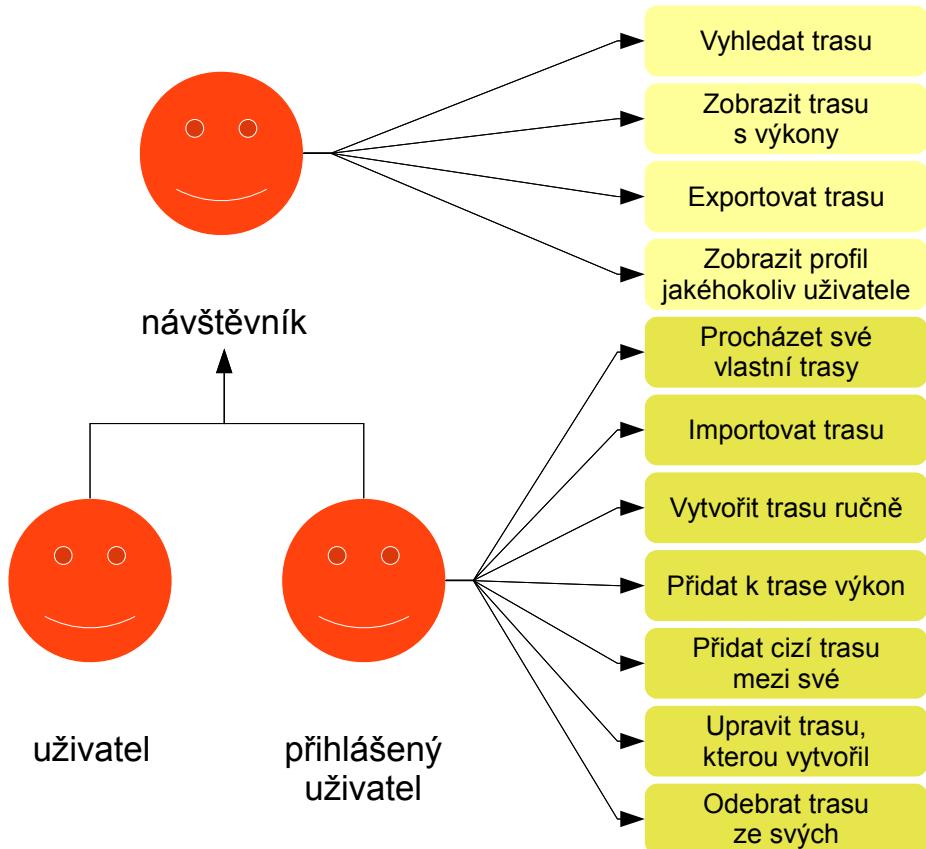
Zatímco část s uživateli, kde lze vlastně jen zobrazovat jejich profily, je malá a čistě prezentativní, část s trasami nese hlavní jádro aplikace. V ní návštěvník může trasy vyhledávat, zobrazovat je i s výkony a samozřejmě s trasami pracovat. Všechny tyto případy užití znázorňuje schéma 6.1.

### 6.2 Uživatelské rozhraní

V návrhu uživatelského rozhraní jsem se inspiroval u známých a úspěšných služeb jako např. Flickr.com, Google.com nebo i český Seznam.cz, kde se často soustředí jen na hlavní sdělení stránky a jinak ponechávají uživateli volný prostor. Vzhled potom působí přehledně, vzdušně a jednoduše a uživateli se s ním pracuje lépe [8]. Pod těmito výrazy lze sice prezentovat i návrh, kde si grafik jednoduchost vyložil minimální propracovaností prvků, ale snažil jsem se, aby tato situace u mé aplikace nenastala.

#### 6.2.1 Texty

V rámci uživatelského rozhraní jsou velmi důležité texty. Měly by být stručné, jednoznačné, srozumitelné a měly by uživatele vést k akci [18]. Významné je také navození atmosféry při komunikaci s uživatelem. Jak ukazuje trend nových internetových aplikací, nemusí být vždy nutné zachovávat oficiální tón. Jestliže uživatel pracuje s informačním systémem, který spravuje jeho účetnictví a umožňuje mu tisk faktur, očekává od něj i seriózní komunikaci. Pokud však aplikaci využívá spíše ve volném čase, není špatným rozhodnutím zvolit tón neformální a pokusit se navodit mezi aplikací a člověkem přátelskou atmosféru



Obrázek 6.1: Schéma případů užití.

[9]. V rámci toho, aby aplikace vyšla vstříc uživateli, jsem také implementoval do celého systému údaj o jeho pohlaví a všechny texty používají na jeho základě korektní formulace. Jedinou vyjímkou je ne zcela formální výraz "borci", který je dle platných pravidel přechylován jako "borkyně", ale to mi subjektivně neznělo příliš přirozeně.

### 6.2.2 Navigace

Hlavní menu má tři nebo čtyři položky pro přístup k hlavním oblastem aplikace. Další stránky, které nemusí mít uživatel tolík na očích, jsem zpřístupnil pod podrobnější navigací v patičce webu. Hlavní menu nesplňuje známé pravidlo o vyznačení aktuální pozice pro lepší orientaci, protože uživatel se většinu času nachází pouze v oddíle *trasy* a zvýraznění tlačítka *borci* při přechodu na vlastní či cizí profil by jej asi spíše jen mátlo.

### 6.2.3 Omezení chyb uživatele

Systém by měl počítat s tím, že uživatel bude (ve většině případů nevědomky) chybovat. Může kliknout na tlačítko o kousek vedle než zamýšlel a omylem si smazat svůj rekordní výkon na trase nebo může špatně vyplnit formulář a snažit se jej odeslat s pro aplikaci



## Mapuj své výkony!

Díky TrekMap budeš teď mít přehled ve svých trasách na běh, cyklotrasách nebo pěších výletech.

### Krok 1: Přidej se

Začít je snadné! Není potřeba ani registrace. Stačí, pokud máš univerzální účet [OpenID](#).

[Přihlásit se »](#)

### Krok 2: Mapuj

Vyznač na mapu svou trasu, ulož ji a pak už k ní jen přidávej své výkony. Statistiky se počítají samy!

[Zkusit si mapování »](#)

### Krok 3: Pochlub se!

Trasy se objeví na tvém veřejném profilu. Ten můžeš poslat kamarádům a pochlubit se svými nejnovějšími rekordy nebo posledním výletem za krásami našich hor.

[Příklad profilu »](#)

Já

Přihlášil

TrekMap

[Ahoj](#) [Trasy](#) [Borci](#) [Demo](#) [Nápověda](#) [O webu](#)

© 2009 Honza Javorek

Není-li uvedeno jinak, jsou data chráněna autorským zákonem.

Obrázek 6.2: Úvodní stránka systému.

neplatnými daty.

Ve všech nevratných případech užití jsem uživateli "podstrčil" potvrzovací dialog na bázi JavaScriptu (viz 5.1.5). Ten není sice spolehlivý, protože může být v prohlížeči vypnutý, ale na druhou stranu je celá mapová část aplikace založena právě na tomto jazyce, takže lze předpokládat, že všichni návštěvníci pracující se svými daty budou mít JavaScript povolen. V případě formulářů je kontrola dat navíc zdvojena – operuje zde i serverová část, která za žádných okolností neplatná data do databáze nepropustí a i v případě vypnutých skriptů vypíše chybová oznámení.

### 6.3 Specifika práce na základě API

Vystavět aplikaci z větší části na externích zdrojích přináší možnost využít již hotových, profesionálních a ihned funkčních řešení a služeb od specializovaných poskytovatelů. Kdy-

## Trasy

Kde to má být?

Nejnovější trasy: [cuba](#), [Správná trasa](#), [Moje první trasa](#), [Zuzančina trasa](#), [Maruškáááá](#), ...[RSS](#)[Já](#)[Přihlásit](#)[TrekMap](#)[Ahoj](#) [Trasy](#) [Borci](#) [Demo](#) [Návod](#) [O webu](#)[RSS](#)[Trasy](#)

© 2009 Honza Javorek

Není-li uvedeno jinak, jsou data chráněna autorským zákonem.

Obrázek 6.3: Z této obrazovky je dobře patrné umístění hlavního menu a podrobnější navigace v zápatí webu. Na formuláři pro vyhledávání tras lze vidět přímost a jednoduchost komunikace s uživatelem.

bychom si například chtěli sami naprogramovat mapový systém, stalo by nás to nemalé prostředky a rozsahem problému bychom překročili celou tuto práci. Stejně tak by nebylo snadné zajistit si svá vlastní geografická data s nadmořskými výškami nebo aktuální informace o počasí. S použitím API se na tyto problémy nemusíme soustředit a s využitím minima úsilí spojujeme existující prostředky do velmi silných aplikací.

Přístup samozřejmě ale přináší také nevýhody. Zdroje dat nejsou nijak v naší moci a proto hrozí riziko prodlev či nedostupnosti služeb v případě lepší, v tom horším potom jejich neaktuálnost, chybovost, nebo dokonce zánik. Prodlevy v odpovědích z cizích serverů musí program zohlednit, zabývat se synchronizací požadavků s interaktivním uživatelským rozhraním a zamezit kolizím. Pokud navíc hrozí, že prodlevy budou dlouhé a znepříjemní uživatelský prožitek, je dobré funkci, která je způsobuje separovat a dát uživateli možnost ji vypínat a zapínat. Rizika s vážným dopadem na funkčnost programu může potom aplikace postavená nad API ošetřovat především omezením své závislosti na jediném poskytovateli dat.

U mapových podkladů si takové řešení můžeme představit například v naprogramování vrstvy, která nám poskytne rozhraní k funkcím API, ale oddělí nás od jejich konkrétní implementace. Vrstva potom může obalovat API Google Maps, Mapy.cz i Amapy.cz (viz

[2.1](#)) a konkrétní službu potom použít na základě jediného parametru, podobně jako se to dělá například u databázových vrstev s abstrakcí několika druhů SŘBD (viz [5.2.2](#)). Podobný projekt již existuje a nese název Mapstraction<sup>1</sup>, ale je ve velmi ranném stádiu a navíc podporuje zatím pouze globální mapové systémy. Využití jeho zdrojových kódů a případné zanesení českých mapových API je nyní tedy spíše zajímavou ideou do budoucna.

U ostatních podkladů není omezování rizik tak obtížné. Pokud má aplikace na výběr z několika podkladů, může jednoduše použít lepší z nich a pokud ten selže, ve výjimce se na data dotáže alternativního, byť třeba méně přesného. Takto jsem zdvojil například API pro získávání nadmořské výšky (viz [2.2](#)). Pokud výběr není, nejedná se většinou o příliš významnou vlastnost a uživatel se bez ní může obejít (např. vrstva s kamerami).

## 6.4 Databáze

Ke znázornění dat v databázi (viz [5.2.2](#)) jsem využil vyjadřovacích schopností tzv. *entity-relationship diagramu*. Ten znázorňuje svět jako soubor entit a vztahů mezi nimi. Uzly znázorňují data v podobě entitních množin a hrany potom vztahy mezi nimi. Entitní množiny, tedy skupiny entit stejného typu, mají své atributy (vlastnosti). Jedna z nich musí být vždy jednoznačný identifikátor, primární klíč. Ve své aplikaci jsem prakticky vždy přistoupil ke speciálním číselným identifikátorům, jež se samy navyšují v posloupnosti přirozených čísel.

Do diagramu, jenž lze vidět na obrázku [6.4](#), jsem nezahrnul samostatnou entitní množinu pro instantní záložky z dema aplikace, protože se zbytkem aplikace nijak nesouvisí a ve své jednoduchosti zřejmě nesplňuje ani první normální formu relace. V tabulce se nachází pouze identifikátor, serializovaná data uložené trasy a čas vytvoření (záložky jsou aplikací po měsíci automaticky smazány).

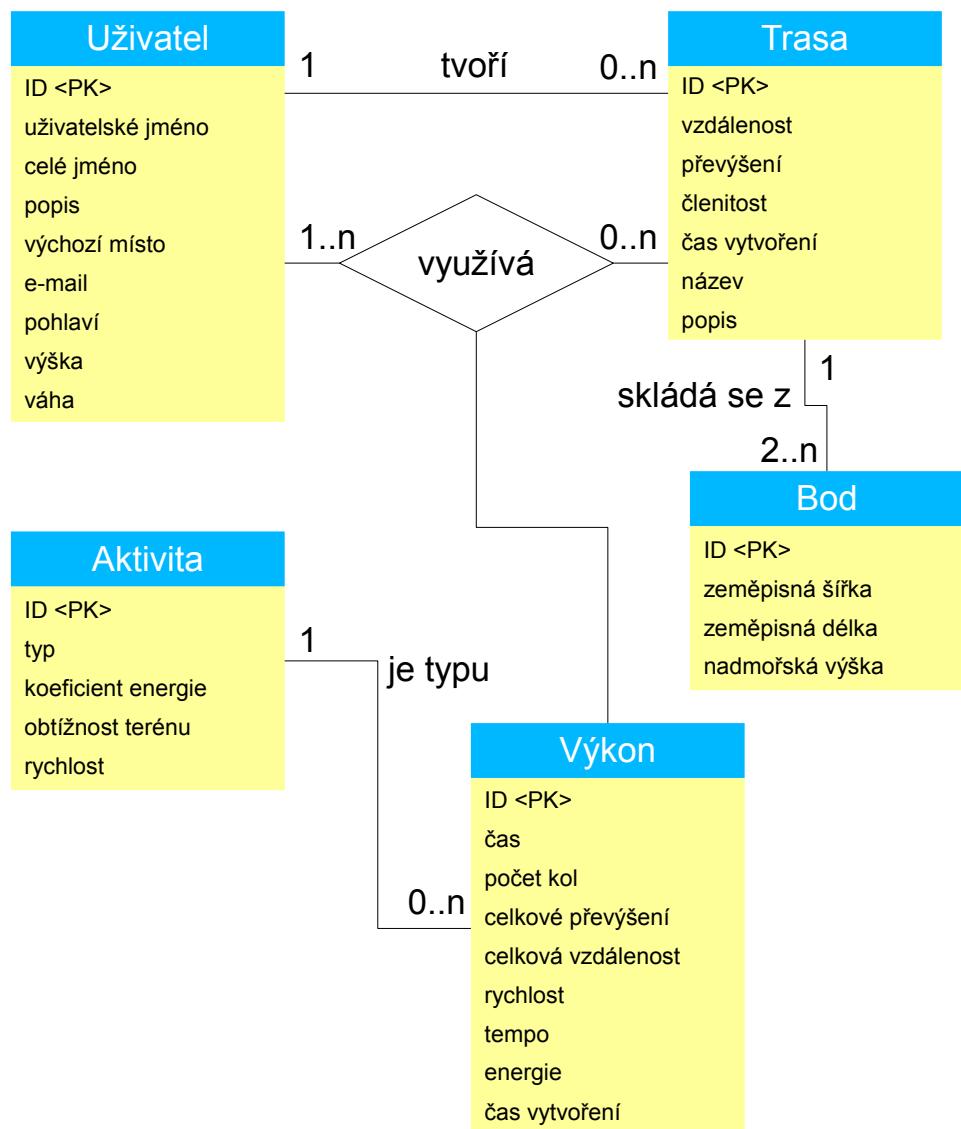
Data o uživatelích jsou z části vyplňována samotnou aplikací díky OpenID (automatická registrace, viz [3.1](#)), ale některá data musí uživatel zadat sám, přičemž všechna jsou dobrovolná. Data tras obsahují název, stručný popis a sadu číselných údajů předem vypočítaných před uložením trasy z interaktivní mapy. K trasám se váže vždy množina bodů, kterými je tvořena. Zde jsem se rozhodl pro kardinality, které neuvažují možnost přiřazení jednoho bodu více trasám, ač je to reálně možné. Uživatel mapu zadává interaktivně a body mají své zeměpisné souřadnice ukládány v přesnosti na několik desetinných míst. Aby se sešly dva stejné je velmi málo pravděpodobné a i kdyby se tak někdy stalo, databázi taková duplicita nezatíží. Posledními množinami entit jsou výkony a typy aktivit. Tabulka s výkony udržuje vypočítané hodnoty. Výkon je neměnný v čase, takže je nutné pevně uložit např. i spotřebovanou energii. Pokud by totiž uživatel v budoucnu změnil svou váhu, změnila by se spotřebovaná energie pro všechny předešlé výkony a to je samozřejmě špatné chování aplikace. Množina aktivit je krátký výčet činností jako *jízda na kole*, *běh* nebo *běžky*. K nim jsou přiřazeny koeficienty pro výpočet spotřebované energie. Protože ty ale závisí na obtížnosti terénu a rychlosti, má vždy každá činnost několik záznamů a hledá se v nich ne zcela rutinním SQL dotazem (viz [7.2.10](#)).

Všechny tabulky jsou v databázi provázány referenčními integritními omezeními<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup>Aktuální zdrojové kódy jsou k dispozici na <http://code.google.com/p/mapstraction/>.

<sup>2</sup>MyISAM, výchozí typ pro tabulky v MySQL, referenční integritní omezení sice nepodporuje, ale jiný vestavěný režim, InnoDB, ano.



Obrázek 6.4: Entity-relationship diagram.

# Kapitola 7

# Implementace

## 7.1 Vrstvy aplikace

Architektura je založena na samostatných vrstvách, jež komunikují mezi sebou. Na úrovni serveru lze program rozdělit do třech hlavních:

- Správa přístupu k persistentním datům, tzv. *model*.
- Vykreslování uživatelského rozhraní, *view* nebo česky také *pohled*.
- Řadič, jednotka spravující požadavky uživatele. Podle použité architektury je nazývána buď *controller* nebo *presenter*.

Separace do takových samostatných modulů umožňuje provádět dodatečné změny rychle a jednoduše, bez vlivu na zbytek celé aplikace, což je velmi výhodné.

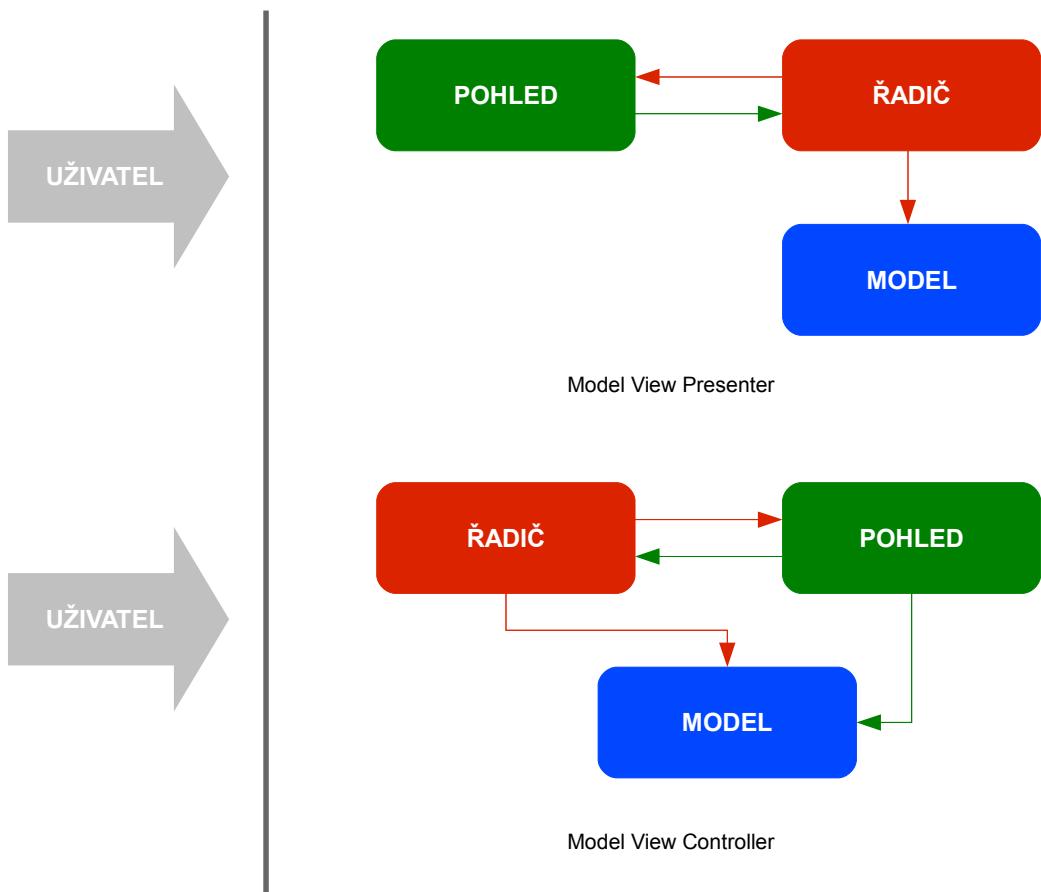
Jak lze vidět na obrázku 7.1, propojení těchto tří vrstev je závislé od použitého návrhového vzoru. Všeobecně známý a dnes populární je vzor MVC (viz počáteční písmena anglických názvů vrstev), ale reálná podoba dnešních webových aplikací se mu už právě v oblasti propojení vrstev spíše vzdaluje [3]. Nette Framework (viz 5.2.3), který jsem na projektu použil se ve skutečnosti blíží spíše MVP [30] a k architektuře MVC se hlásí jen jako ke „spřízněné“ [12].

Protože je velká část projektu napsána v JavaScriptu, je nutné aplikaci pojmit zároveň i z ještě obecnějšího hlediska a rozdělit ji na serverovou a klientskou vrstvu. Serverová, tedy PHP, generuje uživatelské rozhraní a předává do něj data. Klientská část zastoupená JavaScriptem s těmito daty pracuje a na základě vstupů uživatele do grafického rozhraní může posílat serveru zpět své vlastní asynchronní požadavky a příkazy (viz 5.1.6).

Detaile rozdělení aplikace do vrstev MVC, resp. MVP, řeší vybraný Nette Framework. Komunikace se serverem pomocí AJAXu je odstíněna jak v Nette, tak i v JavaScriptovém frameworku MooTools. Obě tyto problematiky jsou rozsáhlé a jejich objasňování je nad rámec této práce, nicméně všechny podrobnosti by měly být zřejmé z citovaných zdrojů.

## 7.2 Detaile řešení vybraných problémů

V následujícím oddíle jsem detailně popsal implementaci vybraných problémů, které jsem při vývoji aplikace řešil.



Obrázek 7.1: Rozdíl mezi architekturami MVP a MVC. Zjednodušeno a přeloženo z [12].

### 7.2.1 Mezidoménový AJAX

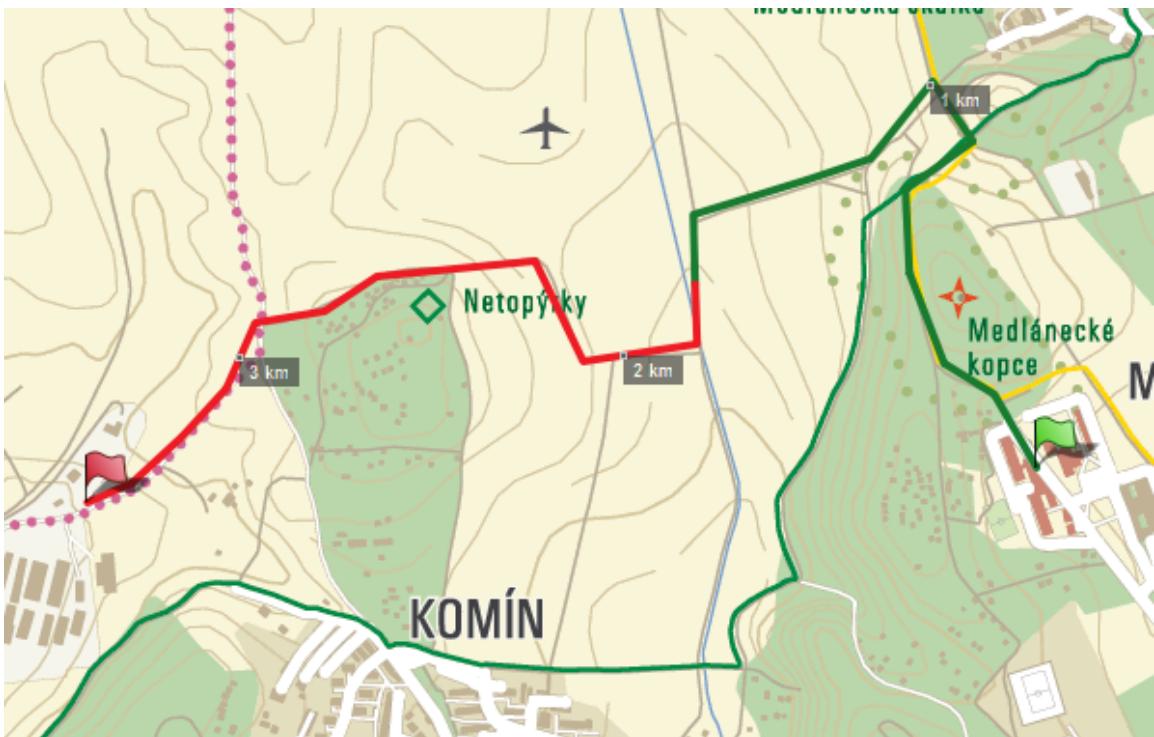
Pro čtení dat z API je důležité mít možnost poslat z JavaScriptu asynchronní požadavek ze serveru na server. Technologie AJAX (viz 5.1.6) má bezpečnostní omezení, které skriptům nedovoluje posílat požadavky na jiné servery, než na jakých právě jsou. To lze řešit několika způsoby, z nichž nejjednodušší je zřejmě vytvoření *PHP proxy*, tedy přeposílacího skriptu na našem serveru. AJAXová aplikace na něj pošle požadavek a v parametru přidá cíl požadavku. Nás skript na cíl vše přepošle a JavaScriptu vrátí odpověď, které se mu ze vzdálené služby dostalo. Do svého proxy skriptu jsem navíc vložil automatickou detekci formátu odpovědi a její převod do JSON (viz 5.3.4), ať již je to v původní odpovědi třeba text nebo XML (viz 5.3.3). Taková konverze usnadňuje zpracování ve vlastním JavaScriptu, které lze napsat jednoduše a jednotně.

Některá API řeší propojení pomocí vkládaného JavaScriptového souboru a různých *callbacků*, tedy zpětných volání námi definovaných funkcí, jimž je předán výsledek dotazu na server přímo v parametru. To však situaci často jen komplikuje, jelikož je nutné namísto standardních rutin pro AJAX připravit specializované a požadavky často je pak nelze zasílat

zcela instantně. Naprogramoval jsem tedy v JavaScriptu několik objektů obalujících tuto problematiku a ve zbytku aplikace jsem přístup vykonával již jen přes toto rozhraní.

### 7.2.2 Vykreslování objektů na mapu

Vykreslování objektů na mapu usnadňuje samotné její API. Bez něj by bylo velmi náročné podobnou funkčnost implementovat. Chceme-li například vykreslit vektorovou spojnici bodů, předáme funkci z API map pouze pole bodů se zeměpisnými souřadnicemi a ta vše vykoná za nás. Podobně jednoduše lze na mapu vykreslovat i ostatní prvky jako značky nebo tzv. bubliny s informacemi.



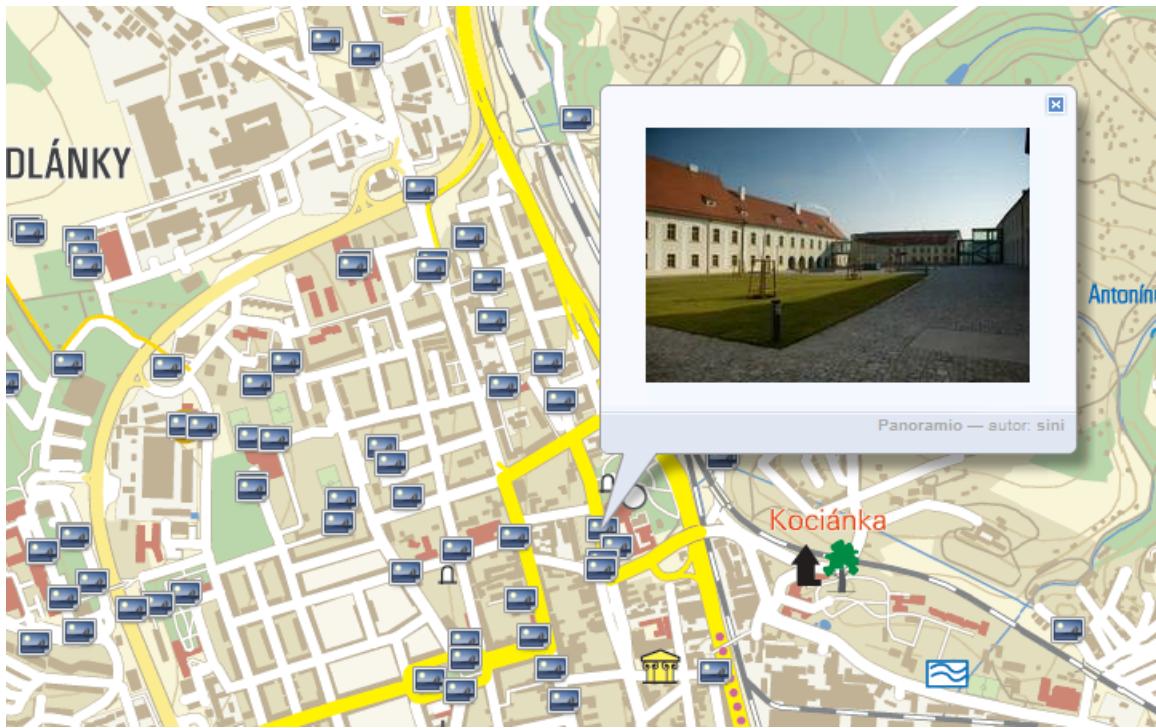
Obrázek 7.2: Ukázka dvoubarevné spojnice.

Pro uživatelský komfort jsem implementoval netriviální vyznačení trasy pomocí dvoubarevné spojnice. Barva se mění přesně v polovině délky trasy a pomáhá tak sportovci okamžitě vidět například od jakého místa se již vrací zpět, pokud běží okruh. Polovina trasy je detekována tak, že skript prochází postupně všechny segmenty trasy a porovnává jejich vzdálenost od prvního bodu s polovinou celkové délky trasy. Dokud není v polovině, ukládá body do jednoho pole (cesta tam) a poté dopočítá přesný střed trasy ze souřadnic nejbližších bodů metodou podobnosti trojúhelníků. Tento střed uloží jako koncový bod prvního pole a zároveň i jako první bod nového pole pro cestu zpět. Do té vloží všechny ostatní body trasy.

### 7.2.3 Tématické vrstvy s velkým množstvím značek

Tématické vrstvy jsou postaveny všechny na téže šabloně. Vstupem je většinou buď přímo bod středu mapy a vzdálenost, v jaké se mají nalezené prvky hledat, nebo ohraničení oblasti pomocí nejseverovýchodnější a nejjihozápadnější souřadnice. Objekt vrstvy v klientském

skriptu aplikace získá přes AJAXové API seznam bodů s případnými dalšími daty, které má zobrazit na mapě. Postupně si na jejich základě vytvoří pole značek a to potom pomocí optimalizované metody pro rychlé nahrání velkého množství značek (ta je přímo v API Amapy.cz) vloží najednou do mapy.



Obrázek 7.3: Ukázka vrstvy se značkami.

Jedinými dalšími problémy jsou potom řešení přepínače vrstvy a postupné načítání značek. Přepínač je poměrně jednoduchá funkce, která projde všechny značky a buď je schová, nebo naopak zobrazí (pro to je podpora přímo v API Amapy.cz).

Načítání značek lze pohodlně řešit navázáním události na změnu výřezu a měřítka mapy. Při každé takové změně se zavolá funkce, která získá ze serveru nová data a zobrazí je na mapu. V té chvíli někdy vzniká problém, kdy server v odpovědi pošle i prvky, které jsme již na mapu nechali zobrazit dříve. Řešením je ukládat si značky do asociativního pole pod řetězcem tvořeným spojením souřadnic bodu a poté vždy kontrolovat, jestli přidávaný bod již v poli (a tím tedy i na mapě) neexistuje.

V celé problematice vrstev značek je asi nejobjasnější zorientovat se v pořadí a vztazích funkcí v rámci událostmi řízené architektury mapy na jedné straně a AJAXu na straně druhé.

### Zobrazování značek typu POI

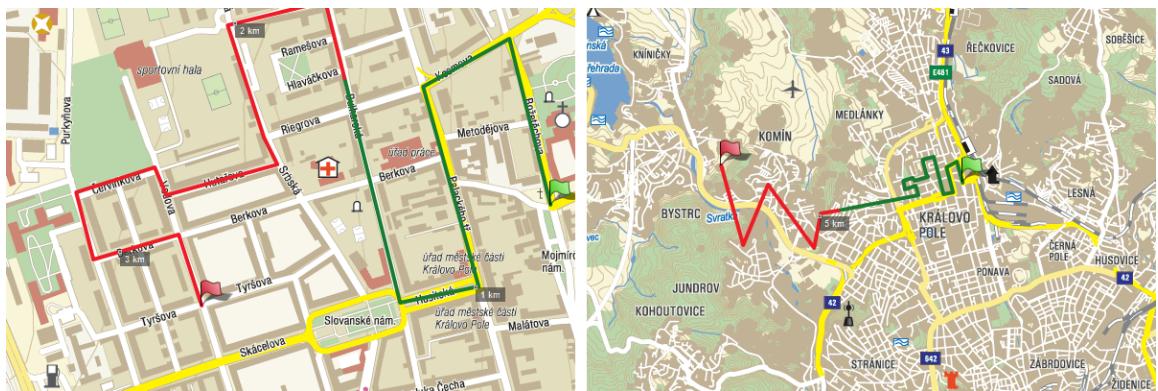
Značky zájmových bodů (viz 2.6) získávané z Geonames.org mají mnoho kategorií a ještě větší škálu podtypů<sup>1</sup>. Můžeme tak podle odpovědi ze serveru snadno dle speciálních kódů rozlišit, zda jde o horu, město, jezero, přírodní, architektonickou či technickou památku. Rozlišení těchto typů by však po aplikaci vyžadovalo rozsáhlou překladovou tabulkou, podle

<sup>1</sup>Seznam všech kódů je dostupný na <http://www.geonames.org/export/codes.html>.

níž by se mohl vypsat detailnější český popisek nebo např. jiná značka. Jiné řešení by mohlo také tento datový zdroj rozdělit do více různých vrstev a umožňovat samostatně zobrazovat hory, samostatně města apod. V obou případech jsem považoval takové možnosti za rozšíření nad rámcem této práce, ale také za zajímavý směr rozvoje aplikace do budoucna.

#### 7.2.4 Zobrazování vzdálenosti na trase

Implementace zobrazování vzdálenosti na trase přímo v mapě je v podstatě kombinací znalostí z oddílů 7.2.2 a 7.2.3. Podobnou metodou s použitím podobností trojúhelníků jako při rozdělení vlastní spojnice na poloviny podle barev se počítají jednotlivé vzdálenosti na trase a stejnými technikami jako při zobrazování vrstev značek na mapu se na vypočítaná místa usazují kilometrovníky. Intervaly pro zobrazení kilometrovníků je dobré určovat na základě právě používaného měřítka.



Obrázek 7.4: Kilometrovníky a dynamická změna jejich intervalu.

#### 7.2.5 Editor mapy

Editor mapování trasy jsem koncipoval jako dvourežimový. Skládá se z několika tlačítek a jednoho hlavního, které režimy přepíná. Mapa se tedy může nacházet ve dvou stavech, z nichž první je určen jen pro její prohlížení a druhý pro editaci trasy. Podle těchto módů se vykreslují i tlačítka. Uživatel se mezi režimy může přepínat svobodně a např. pokud se zabývá tvorbou trasy a přepne se do režimu prohlížení, po návratu zpět do editačního může bez jakýchkoliv zábran v úpravách pokračovat. Podle uživatelského testování, které jsem provedl na několika přátelích, nemají lidé s pochopením tohoto komplexního ovládacího prvku problém.



Obrázek 7.5: Ovládací panel editoru. Vlevo je stav při prohlížení mapy, vpravo v režimu úprav.

Tlačítka se vykreslují s HTML atributem `disabled` vždy, kdy není správná chvíle k jejich stisknutí. Tento atribut znemožňuje jejich použití. Každá akce na tlačítku má svou validační funkci a ta je při každém překreslení editoru volána. Většina akcí například nelze provést, pokud máme na trase pouze jediný bod (minimum jsou dva, kdy vznikne první spojnice). Protože jsou tlačítka obrázková a prohlížeče někdy nereagují po přidání atributu `disabled` zášednutím obrázků uvnitř tlačítka, je toto chování simulováno JavaScriptem, kde je těmto elementům `img` přiřazován efekt částečné průhlednosti.

Dostupné akce jsou následující:

- Vymazat,
- zpět,
- spojit do okruhu,
- stejnou cestou zpět,
- vidět celou trasu,
- uložit.

Pro akci pro zobrazení celé trasy v nevhodnějším vystředění a přiblížení mapy je funkce přímo v API Amapy.cz. Tlačítko pro uložení trasy je obsluženo metodou, která připraví trasu pro uložení v databázi a poté ji pošle přes AJAX do PHP, aby akci vykonalo. Při úspěšném uložení PHP vrátí JavaScriptu v odpovědi adresu, na kterou má uživatele přesměrovat. Díky tomuto systému lze použít tytéž komponenty pro vnitřní editor mapy i pro veřejné demo aplikace, v němž se trasy ukládají jinak, do jednoduchých záložek.

### 7.2.6 Výškový profil

Stavba výškového profilu je jeden z nejobtížnějších úkolů projektu. Je nutné zajistit data s nadmořskou z celé trasy a poté je zpracovat do podoby spojnicového grafu.

Při zaznamenávání dat je důležité si uvědomit, že pokud známe nadmořskou výšku dvou bodů, neznamená to, že mezi nimi existuje lineární spojnice (např. mezi body Praha a Brno jistě nebude jen pozvolné stoupání vyrovnávající rozdíl nadmořských výšek těchto měst). Správně by měl systém dopočítávat mezibody na relevantních intervalech a zjišťovat nadmořskou výšku i na nich. To však vede k velkému provozu na API pro zjištění výškopisu a také k velkým prodlevám. Naštěstí má Výškopis.cz (viz 2.2.1) pro zjištění nadmořské výšky metodu pro hromadné zjištění bodů, takže lze tyto problémy obejít. Kdybych mohl využít jen API od GeoNames.org, které podporuje pouze zjištění nadmořské výšky z jednoho bodu, situace by se velmi zkompplikovala.

Prodlevy ze získávání výškových dat nejsou velké, ale i kvůli zatížení serverů s API je vhodné dát uživateli najev, že by měl chvíli posečkat a na mapu neklikat. Vytvořil jsem tedy systém tzv. zámku mapy. Jakákoliv funkce jej může využít a dokud je mapa zamčená, překryje se polopřůhledným filmem po celé své ploše. Na ten potom automaticky směřují všechna kliknutí uživatele a ztrácejí tak účinek. Abych takový stav aplikace uživateli ozrejmil, nastavil jsem překryvné vrstvě ve stylech (viz 5.1.3) kurzor do "čekající" podoby.

Data o výškách se ukládají jak k jednotlivým bodům tras, tak i pro jednotlivé segmenty mezi nimi. Zde je na základě vzdálenosti mezi dvěma body počítán vhodný interval a v něm se potom provádí měření nadmořské výšky. Je dobré nastavit minimální možný



Obrázek 7.6: Ukázka výškového profilu trasy.

interval (např. 50 nebo 100 m), aby se aplikace nepokoušela dotazovat API na zeměpisných souřadnicích, které jsou jen pár metrů od sebe.

Vzniklá řada výškopisných hodnot po délce celé trasy je potom podkladem pro vykreslení grafu. Jelikož API pro jeho tvorbu (viz 2.2.2) je velmi jednoduché, je nutné ještě data před odesláním připravit – převést je do relativních procentuálních hodnot a především nechat pole hodnot prořídnout, aby se jich na vzdálený server neposílalo více než několik málo set. Z většího počtu stejně většinou nelze vykreslit v síti pixelů na obrazovce přesnější graf.

### 7.2.7 Vyhledávání polohy a trasy podle zadaného místa

Vyhledávání polohy na mapě v editoru je obsluhováno pomocí geocodingu (viz 2.3). Pokud uživatel zadá do textového pole místo a odešeďte jej, JavaScript se přes API zeptá na jeho zeměpisné souřadnice a první výsledek odpovědi zacílí na mapě. Odpověď ze vzdáleného serveru jsem pomocí parametrů upravil na ryze českou, aby nemohly vznikat konflikty (např. obec s názvem Praha existuje několikrát po celém světě), takže např. na heslo *New York* je uživateli zobrazeno upozornění, že místo nelze najít.

Geocoding je využit i při hledání tras. Rozdíl je ve skutečnosti, že vzdálené API tentokrát volá přímo PHP a výsledek nepředává do prezentační vrstvy, ale přímo podle něj vyhledává v databázi. Zde jsem narazil na jeden z nejobtížnějších problémů aplikace, ač v dnešní době projektů založených na mapách by měl být velmi často řešený. Body trasy jsem do databáze uložil jednotlivě proto, aby v nich šlo hledat právě způsobem, kdy jsou vůči zadaným souřadnicím v SQL dotazu porovnávány. Jejich seřazením od nejbližších a zároveň zmenšením výsledku SQL dotazu na záznamy s unikátními trasami lze potom dosáhnout seznamu tras nejbližších k požadovaným souřadnicím. Způsob, kdy se hledá ve všech bodech trasy má výhodu v tom, že najde všechny trasy v blízkosti bez ohledu na to, kde začínají. Pokud bude například existovat cyklistická trasa, která začíná v Olomouci,

pokračuje až k Brnu a vrátí se zpět, systém by ji podle startovního místa na dotaz *Brno* nevyhledal. Prohledávají-li se však všechny body tras, může ji najít dokonce i jako blížší než jinou trasu z okolí Ivančic, ježíž body jsou ve skutečnosti dál.

Velký problém však vzniká přímo v řešení porovnání blízkosti bodů v SQL dotazu. Na výpočet vzdálenosti dvou bodů podle zeměpisných souřadnic, která je udána v kilometrech, existuje velmi složitá rovnice. Implementujeme-li ji jako běžný dotaz, můžeme výsledky dostávat i v rádech několika sekund [33]. Řešením je použití uložené procedury přímo v databázi, ale při pokusu o takovou věc jsem se potýkal s velkými problémy při využití procedury MySQL v dotazech volaných z PHP. Nakonec jsem se rozhodl pro méně přesné, ale velmi snadné alternativní řešení. Podle nalezeného kalkulátoru Federace Amerických Vědců<sup>2</sup> jsem jednorázově přepočítal vzdálenost jednoho stupně v zeměpisné šířce i v zeměpisné délce na kilometry a dle těchto převodních hodnot v databázi aplikace vyhledává. Stupně sice nelze přepočítat na kilometry v globálním smyslu, ale lze to udělat na základě zadáné zeměpisné šířky. Protože je naše země malá a projekt se zaměřuje pouze na ČR, není chybou vypočítat si hodnoty předem pro zeměpisnou šířku, na které se stát nachází a použít je v aplikaci. Podle výsledků vyhledávání lze usoudit, že tato volba nebyla špatným krokem, protože problém je v kontextu aplikace vyřešen a zároveň s minimálními nároky. Pro studium detailů sofistikovanější cesty jak řešit tento problém pomocí výpočtu vzdálenosti v databázové proceduře doporučuji výbornou prezentaci pana Rubina ze společnosti MySQL AB, citovanou výše.

### 7.2.8 Demo aplikace

Aby si návštěvníci webu mohli aplikaci nejdříve vyzkoušet a potom se rozhodnout, zda ji chtejí používat, připravil jsem demo. To má zcela totožný mapový editor i ostatní funkce jako po přihlášení, akorát trasy v něm vytvořené nelze uložit do systému, ale pouze jako instantní záložku. Pokud uživatel stiskne tlačítko pro uložení, PHP server nechá trasu serializovanou ve formátu JSON (viz 5.3.4), přidělí jí jednoznačný identifikátor a uloží do jednoduché tabulky v databázi. Uživateli je následně sdělena adresa, na níž svou trasu může zpětně najít. Záložka je veřejně zobrazitelná a je dostupná měsíc – u každého záznamu v tabulce je datum jeho vytvoření a při každém vložení nového se smažou všechny záznamy starší než právě jeden kalendářní měsíc.

### 7.2.9 Rozlišení pohlaví uživatele

Rozlišení na muže a ženu probíhá jednoduše. Pokud OpenID poskytne systému informaci o pohlaví, nastaví ji v databázi automaticky. Uživatel má ve svém nastavení možnost tuto volbu měnit. Pokud by jeho příjmení mělo koncovku *-ová* a měl pohlaví nastaveno na *muž*, je upozorněn, že jeho údaj o pohlaví je možná nesprávný. Pohlaví je rovněž rozlišeno pomocí výchozích obrázků uživatelů.

### 7.2.10 Výpočet statistik

Pro výpočet statistik trasy a uživatele se používají většinou poměrně známé vztahy. Pro úplnost je zmiňují v následujícím přehledu:

---

<sup>2</sup>Dostupný na <http://www.fas.org/news/reference/calc/degree.html>.

## Délka trasy

Délku vypočítáme součtem vzdáleností všech segmentů trasy.

## Převýšení na trase

Převýšení je součet rozdílů nadmořských výšek na všech částech trasy, kde sportovec stoupá a překonává tedy větší zátěž.

Implementace statistik převýšení je v aplikaci nedokonalá, protože už z charakteristiky této hodnoty vyplývá, že je rozdílná v obou směrech tras. Pokud by se např. běžec trasu rozhodl absolvovat v opačném směru, nemá možnost si v systému tento směr nastavit a údaje o převýšení jeho výkonu nebudou správné. Toto chování by tedy mělo být v budoucnu vylepšeno.

## Členitost trasy

Tato statistika je důležitá pro výpočet energie spotřebované při výkonu. Členitostí se chápe rozdíl nejmenší a největší nadmořské výšky v oblasti. Určení takové oblasti není zcela triviální geodetický úkol, ale zde máme oblast jasně určenou trajektorií trasy, takže lze tento problém obejít jednoduše použitím výškopisných hodnot pouze z trasy.

## Vzdálenost překonaná při výkonu

Vypočítáme jako  $d = D \cdot k$ , kde  $D$  je délka trasy a  $k$  počtem kol, jež sportovec absolvoval.

## Převýšení během výkonu

Vypočítáme obdobně, tedy jako  $p = P \cdot k$ , kde  $P$  je převýšením trasy v patřičném směru a  $k$  počtem kol, jež sportovec absolvoval.

## Rychlosť výkonu

Rychlosť lze vypočítat rovnicí  $s = \frac{d}{t}$ , kde  $d$  je vzdálenost překonaná při výkonu a  $t$  čas. Uživatel zadává čas jako trojici čísel představující hodiny, minuty a sekundy. Ten je potřeba převést do jedné z těchto jednotek a následně počítat s korespondující jednotkou vzdálenosti (tedy km a h, m a s).

## Tempo výkonu

Tempo připomíná rychlosť v převráceném zlomku, protože jej lze získat jako  $p = \frac{t}{d}$ , kde  $d$  je vzdálenost překonaná při výkonu a  $t$  čas, ale při přípravě hodnot do vzorce nesmíme zapomenout, že zde je všeobecně používanou jednotkou tzv. *minuta na kilometr*. Musíme tedy hodnoty hodnoty dělit jako  $\frac{\text{min}}{\text{km}}$ .

## Energie spotřebovaná při výkonu

Energii lze vypočítat na základě vztahu  $E = k \cdot t \cdot m$ , kde  $k$  je koeficient v jednotkách  $\text{kJ/kg} \cdot \text{min}$ ,  $t$  je čas výkonu záťže v minutách a  $m$  hmotnost sportovce. Koeficient je tabulková hodnota závislá na typu terénu a rychlosti sportovce.

Sesbírané tabulkové hodnoty jsou uloženy do samostatné tabulky v databázi. Každý záznam má navíc údaj o názvu aktivity, typu terénu a rychlosti sportovce. Uživatel pro

svůj výkon v grafickém rozhraní vybere název aktivity. V jediném SQL dotazu jsou vyhledány všechny záznamy, které mají přiřazen tento název a z nich je vybrán ten, který splňuje kategorie terénu a má rychlosť sportovce nejbližší číslu, jež jsme si na základě uživatelského výkonu již spočítali. Kategorizaci terénu jsem vyřešil počítáním členitosti tratí a určením, zda s takovou členitostí spadá do rovinatého, středně kopcovitého nebo obtížného kopcovitého terénu. Hranice těchto tří skupin jsem určil subjektivně dle vlastních běžeckých zkušeností, avšak na pevném základě geomorfologického členění typů georeliéfů (tj. roviny, pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny a velehornatiny v závislosti na číselném vyjádření členitosti oblasti).

### Index tělesné hmotnosti

Index tělesné hmotnosti, označovaný také jako *body mass index* nebo i zkratkou BMI, je číslo používané ve statistice jako měřítko obezity. Nelze aplikovat přímo na jedince, protože určení jeho stavu je v tomto ohledu velmi individuální (např. kulturista s velkým množstvím svalové hmoty může mít hodnoty jako by byl obézní). Usoudil jsem však, že jako orientační hodnota se může uživatelům aplikace hodit a její zobrazení jsem zahrnul přímo k nastavení výšky a váhy uživatele.

Hotnota lze vypočítat vzorcem  $BMI = \frac{m}{h^2}$ , kde  $m$  je hmotnost uživatele v kilogramech a  $h$  jeho výška v metrech.

#### 7.2.11 Detaily exportu a importu dat

Oba formáty GPX i KML (viz 3.2) jsou založeny na jazyce XML, takže lze import dat unifikovat.

Jazyk PHP má pro rozbor XML rozhraní, jež podle své jednoduchosti dostalo i jméno – *SimpleXML*. Předaný řetězec nebo soubor rozeberé jediná funkce okamžitě do stromu objektů (využívá tedy DOM, viz 5.1.4), s nímž lze pak dále pracovat nejen tradičními funkcemi pro objekty, ale např. přímo v PHP i pomocí XPath, dotazovacího jazyka nad XML soubory. Těmito metodami není po prostudování specifikací elementů obou formátů obtížné importovaný soubor rozebrat a složit z dat svou vlastní datovou jednotku tras. Problém nastává ve chvíli, kdy chceme takovou trasu poslat AJAXem z JavaScriptového editoru do PHP. GPS navigace nebo jiné nástroje pro tvorbu tras totiž vytvářejí obrovské množství bodů za účelem přesnosti tras. Při zmíněném přenosu narazíme na problém, kdy vzniklý řetězec přesahuje podporovanou délku HTTP metody GET a není možné data odeslat. Tento problém může vzniknout teoreticky i při ukládání tras uživatelem, ale je to mnohem méně pravděpodobný stav. V obou případech by však bylo dobré do budoucna problém řešit buďto kódováním dat do úspornější podoby, posíláním dat po dávkách nebo vyvarováním se problému jinou architekturou případu užití aplikace. Ve svém projektu jsem zatím zavedl metodu pro rovnoměrné snížení počtu bodů, ale ta není příliš vhodná, protože zjednodušená trasa se od původní liší více, než by mohlo být přijatelné.

Export dat oproti importu žádné problémy neobnáší a jedná se pouze o vsazení patřičných proměnných do šablony pro XML soubor. Ten je potom vyhodnocen a poslan na výstup s MIME typem, jenž přísluší vybranému formátu. To je `application/vnd.google-earth.kml+xml` v případě KML a obecné `application/xml` pro GPX, protože to nemá přiřazen svůj vlastní oficiální MIME typ.

## Kapitola 8

# Vývoj a testování

Systém byl vyvíjen v univerzálním vývojovém prostředí Eclipse 3.4.2 za využití rozšíření pro práci s PHP (PDT 2.0), SVN (Subclipse 1.4) a JavaScriptem (Aptana 1.5).

Použity byly frameworky Nette Framework 0.9, a MooTools 1.11. Verze JavaScriptového frameworku přitom v době psaní aplikace byla vyšší, ale zde byl projekt závislý na té verzi, jež poskytuje delší dobu neudržované API Amapy.cz.

Aplikace byla vyvíjena a testována na PHP 5.2.5 a MySQL 5.0.45. Grafické uživatelské rozhraní bylo přizpůsobeno prohlížečům Mozilla Firefox 3, Opera 9, Safari 3 (prohlížeč pro produkty Apple), Google Chrome 2 a Internet Explorer ve verzích 7 i 8. Stále ještě dominantní prohlížeč na trhu (ač ustupující), Internet Explorer 6, není oficiálně podporován, protože jsem ve svém okolí nenarazil na systém, kde by byl k dispozici. Nové verze tohoto programu se šíří automatickými aktualizacemi operačního systému MS Windows a návrat ke starým verzím není možný. Řešením do budoucna by mohla být instalace speciálního softwaru pro virtualizaci operačního systému MS Windows a ten mít ve verzi, která Internet Explorer 6 obsahuje.

# Závěr

Cílem práce bylo pokusit se vytvořit systém, v němž je řešena architektura mashupu, tedy relativně jednoduché aplikace založené na práci s daty od jiných, externích poskytovatelů pomocí jejich API. V tomto konkrétním případě šlo o nejtypičtějšího zástupce takové architektury, mapový projekt. Zadání se zaměřilo na vývoj aplikace, v níž si, ve stručnosti sděleno, může uživatel pohodlně s pomocí mapy vytvořit trasu svého běhu nebo jízdy na kole, tu si uložit a mít následně k dispozici statistiky trasy či svého výkonu. Jako doplňková funkce bylo zmíněno také sdílení těchto dat s jinými uživateli. Cíl této práce byl tedy dosažen a zadání splněno.

## Význam práce

Tvorba projektu pro mne měla značný význam, protože jsem mohl v praxi využít nejen vědomosti dlouho nabývané v oblastech informačních systémů a webových aplikací, ale také například znalosti z jiných oborů jako jsou signály a systémy (to když jsem potřeboval snížit počet bodů pro graf výškového profilu). Za nejcennější však považuji svůj obrovský posun ve znalostech jazyka JavaScript, jenž má odpovědnost za jádro celého projektu. Jelikož mám s programováním webových aplikací už praktické zkušenosti, byl jsem při tvorbě systému rád, že neřeší příliš mnoho rutinních problémů z vývoje pro web a že naopak do této oblasti přináší spíše nové otázky a pro webového vývojáře neotřelou problematiku ležící na cestě ke geografickým informačním systémům.

## Budoucnost projektu

Další vývoj projektu lze vyvodit z doporučení, která jsem postupně zmiňoval již v průběhu práce. Do budoucna je nutné některé funkčnosti po zkušenostech s jejich implementací znova analyzovat a jejich problematiku řešit jinak – efektivněji nebo s ohledem na vyhnutí se určitým těžkostem a nedokonalostem. Aplikace jako celek rozhodně nepůsobí jako slepá ulička ve vývoji a celý projekt jsem se snažil koncipovat ne jako cvičení, ale jako zcela životaschopný a použitelný v praxi, takže by mělo být možné najít motivaci (např. obchodní model) k jeho dalšímu rozvoji.

Navrhoval bych se v budoucnosti zaměřit na následující:

- Nalézt nebo si počkat na vhodnější API lokálních map.
- Propracovat lépe komunikaci mezi PHP a JavaScriptem. Sjednotit přístup a vytvořit jednotnější rozhraní, které by později mohlo být i veřejně otevřeno (aplikace sama by se tak mohla stát poskytovatelem vlastního API).

- Zavést pro uživatele možnost ukládat si k trasám své vlastní poznámky, fotografie, značky... Umožnit export těchto dat do GPX a KML.
- Vyřešení problematiky zpětné editace trasy (narušení konzistence s existujícími výkony) například možností trasu kopírovat a následně upravit. Implementovat mocnější editor tras, který podporuje zpětné úpravy dílčích úseků trasy (např. přesunutí bodu uprostřed spojnice tras na jiné místo, přidávání a odebírání bodů, aj.).
- Profil uživatele obohatit o statistiky uživatele, komentáře a aplikaci celkově vybavit více sociálními funkcemi podporujícími tvorbu uživatelské komunity.

# Literatura

- [1] AMBROŽ, J.: Web2.0: bublina, nebo nový směr webu? *Lupa.cz*, 2007, ISSN 1213-0702, [online]. [rev. 2007-04-27] [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.lupa.cz/clanky/web-2-0-bublina-nebo-novy-smern-webu/>
- [2] ASLESON, R.; SCHUTTA, N. T.: *Ajax: vytváříme vysoce interaktivní webové aplikace*. Computer Press, 2006, ISBN 80-251-1285-3.
- [3] BERNARD, B.: Seriál MVC a další prezentační vzory. *Zdroják.cz*, 2009, ISSN 1803-5620, [online]. [cit. 2009-07-20].  
URL <http://zdrojak.root.cz/serialy/moderni-internetove-autentizacni-metody/>
- [4] CAJTHAML, M.: Chci jen jeden profil. *Články SYMBIO*, 2008, [online]. [rev. 2008-08-12] [cit. 2009-07-01].  
URL <http://www.symbio.cz/clanky/chci-jen-jeden-profil.html>
- [5] DANĚK, P.: Velký test PHP frameworků: Zend, Nette, PHP a RoR. *Root.cz*, 2008, [online]. [rev. 2008-09-11] [cit. 2009-07-03].  
URL <http://www.root.cz/clanky/velky-test-php-frameworku-zend-nette-php-a-ror/>
- [6] FIELDING, R. T.: *Architectural Styles and the Design of Network-based Software Architectures*. Dizertační práce, University of California, Irvine, 2000, [online]. [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.ics.uci.edu/~fielding/pubs/dissertation/top.htm>
- [7] FLANAGAN, D.: *JavaScript: kompletní průvodce*. Computer Press, 2002, ISBN 80-722-6626-8.
- [8] FLODR, T.: Jak využít design k dosažení jednoduchosti. *Články SYMBIO*, 2005, [online]. [rev. 2005-04-05] [cit. 2009-07-20].  
URL <http://www.symbio.cz/clanky/chci-jen-jeden-profil.html>
- [9] FOWLER, S. L.; STANWICK, V. R.: *Web application design handbook: best practices for web-based software*. Morgan Kaufmann, 2004, ISBN 15-586-0752-8.
- [10] GARRETT, J. J.: Ajax: A New Approach to Web Applications. *Adaptive Path*, 2005, [online]. [rev. 2005-02-18] [cit. 2009-07-03].  
URL <http://adaptivepath.com/ideas/essays/archives/000385.php>
- [11] Google Inc.: Mapping Success: Google Maps Case Studies. *Google Maps*, 2009, [online]. [cit. 2009-06-30].  
URL <http://maps.google.com/help/maps/casestudies/>

- [12] GRUDL, D.: Model-View-Presenter (MVP). *Nette Framework*, 2008, [online]. [cit. 2009-07-20].  
URL <http://nettephp.com/cs/model-view-presenter>
- [13] GRUDL, D.: Co je Nette Framework. *Nette Framework*, 2009, [online]. [cit. 2009-07-03].  
URL <http://nettephp.com/cs/co-je-nette-framework>
- [14] GRUDL, D.: Proč zvolit Nette Framework. *Nette Framework*, 2009, [online]. [cit. 2009-07-03].  
URL <http://nettephp.com/cs/proc-zvolit-nette-framework>
- [15] GUTMANS, A.; BAKKEN, S. S.; RETHANS, D.: *Mistrovství v PHP 5*. Computer Press, 2005, ISBN 80-251-0799-X.
- [16] HASSMAN, M.: S mikroformáty přijde Web 3.0. *Lupa.cz*, 2007, ISSN 1213-0702, [online]. [rev. 2007-09-05] [cit. 2009-07-01].  
URL <http://www.lupa.cz/clanky/s-mikroformaty-prijde-web-3-0/>
- [17] HASSMAN, M.: Seriál JSON pro výměnu dat na webu. *Zdroják.cz*, 2008, ISSN 1803-5620, [online]. [cit. 2009-07-03].  
URL <http://zdrojak.root.cz/serialy/json-pro-vymenu-dat-na-webu/>
- [18] HROCH, L.: Chybky a chybíčky v uživatelských rozhraních. *Články SYMBIO*, 2009, [online]. [rev. 2005-05-22] [cit. 2009-07-20].  
URL <http://www.symbio.cz/clanky/chybky-a-chybicky-v-uzivatelskych-rozhranich.html>
- [19] HUNT, L.: A Preview of HTML 5. *A List Apart*, 2007, [online]. [rev. 2007-12-04] [cit. 2009-07-03].  
URL <http://www.alistapart.com/articles/previewofhtml5>
- [20] Klub českých turistů: Turistické značení. *Klub českých turistů*, 2005 až 2006, [online]. [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.klubturistu.cz/?oid=10180>
- [21] KOSEK, J.: Proč nepoužívám XHTML. *Interval.cz*, 2004, ISSN 1212-8651, [online]. [rev. 2004-10-11] [cit. 2009-07-03].  
URL <http://interval.cz/clanky/proc-nepouzivam-xhtml/>
- [22] KRČMÁŘ, P.: Sun nakonec kupuje firma Oracle: co bude s MySQL? *Root.cz*, 2009, [online]. [rev. 2009-04-21] [cit. 2009-07-03].  
URL <http://www.root.cz/clanky/sun-nakonec-kupuje-firma-oracle-co-bude-s-mysql/>
- [23] Štěpán ŠKROB: Podpora GEO-mikroformátu. *Seznam Fulltext Blog*, 2009, [online]. [rev. 2009-01-28] [cit. 2009-07-01].  
URL <http://fulltext.sblog.cz/2009/01/28/26>
- [24] MAJDA, D.: WHATWG – budoucnost webu? *Lupa.cz*, 2007, ISSN 1213-0702, [online]. [rev. 2007-03-30] [cit. 2009-07-03].  
URL <http://www.lupa.cz/clanky/whatwg-budoucnost-webu/>

- [25] MALÝ, M.: Web2.0, API a PHP, díl první. *Misantrop.info*, 2007, [online]. [rev. 2007-02-09] [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.misantrop.info/481637-web2-0-api-a-php-dil-prvni.php>
- [26] MALÝ, M.: Seriál Moderní internetové autentizační metody. *Zdroják.cz*, 2008 až 2009, ISSN 1803-5620, [online]. [cit. 2009-07-01].  
URL <http://zdrojak.root.cz/serialy/moderni-internetove-autentizacni-metody/>
- [27] MANCHÓN, E.: 1 million registered users and 5 million photos uploaded. *Panoramio's Blog*, 2007, [online]. [rev. 2007-10-25] [cit. 2009-07-20].  
URL <http://www.panoramio.com/blog/1-million-registered-users-and-5-million-photos-uploaded/>
- [28] Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Turistické trasy. *Czech.cz*, 2009, [online]. [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.czech.cz/cz/turistika-sport/aktivni-dovolena/turistika/pesti-turistika/turisticke-trasy>
- [29] ŠNAJDR, P.: Špetka koření ze zákulisí projektu nových Atlasích map. *Management Blog Petra Šnajdra (Lupa.cz)*, 2008, ISSN 1213-0702, [online]. [rev. 2008-11-05] [cit. 2009-06-30].  
URL <http://management.blog.lupa.cz/2006/11/05/spetka-korenji-ze-zakulisi-projektu-novych-atlasich-map/>
- [30] POTEL, M.: MVP: Model-View-Presenter, The Telligent Programming Model for C++ and Java. Technická zpráva, Telligent, Inc., 1996, [online]. [cit. 2009-07-20].  
URL <http://www.wildcrest.com/Potel/Portfolio/mvp.pdf>
- [31] ŽÁRA, O.: Mapy API v4.0 BETA. *Blog Mapy.cz*, 2009, [online]. [rev. 2009-02-18] [cit. 2009-07-01].  
URL <http://mapy.cz.sblog.cz/2009/02/18/29>
- [32] RAGGETT, D.; LAM, J.; ALEXANDER, I.; aj.: *Raggett on HTML 4*. Addison Wesley Longman, 1998, ISBN 0-201-17805-2.
- [33] RUBIN, A.: Geo Distance Search with MySQL. *Scribd*, 2006, [online]. [rev. 2008-04-18] [cit. 2009-07-21].  
URL <http://www.scribd.com/doc/2569355/Geo-Distance-Search-with-MySQL>
- [34] SLÁDEK, J.: Seriál Kódujme sémanticky s mikroformáty. *Zdroják.cz*, 2008, ISSN 1803-5620, [online]. [cit. 2009-07-01].  
URL <http://zdrojak.root.cz/serialy/kodujme-semanticky-s-mikroformaty/>
- [35] STANÍČEK, P.: *CSS Kaskádové styly*. Computer Press, 2003, ISBN 80-722-6872-4.
- [36] STANÍČEK, P.: *CSS: hotová řešení*. Computer Press, 2006, ISBN 80-251-1031-1.
- [37] STEPHENS, R. K.; PLEW, R. R.; MATĚJŮ, P.; aj.: *Naučte se SQL za 21 dní*. Computer Press, 2004, ISBN 80-722-6870-8.

- [38] TAYLOR, B.: Mapping your way. *The Official Google Blog*, 2005, [online]. [rev. 2005-02-08] [cit. 2009-06-30].  
URL <http://googleblog.blogspot.com/2005/02/mapping-your-way.html>
- [39] TICHÝ, J.: *Programová podpora tvorby webových aplikací*. Diplomová práce, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004.
- [40] WOLF, K.: Mapy Google v češtině a pro Čechy — realita, nebo zbožné přání? *Lupa.cz*, 2008, ISSN 1213-0702, [online]. [rev. 2008-05-07] [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.lupa.cz/clanky/mapy-google-v-cestine-realita-nebo-zbozne-prani/>
- [41] ZANDL, P.: Mashup aneb Míchanice pro Web 2.0. *Čertoděj*, 2007, [online]. [rev. 2007-05-21] [cit. 2009-06-30].  
URL <http://www.certodej.cz/view/mashup-aneb-m>